

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och till vissa lagar som har samband med den (RP 41/2017 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och lagutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 36/2017 rd
- lagutskottet LaUU 16/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Ari-Pekka Koivisto, inrikesministeriet, gränsbevakningsavdelningen
- lagstiftningsråd Jaana Heikkinen, inrikesministeriet, gränsbevakningsavdelningen
- lagstiftningsråd Tiina Ferm, inrikesministeriet, polisavdelningen
- äldre justitieombudsmannasekreterare Kristian Holman, Riksdagens justitieombudsmans kansli
- äldre justitieombudsmannasekreterare Minna Ketola, Riksdagens justitieombudsmans kansli
- lagstiftningsråd Janne Kanerva, justitieministeriet
- budgetråd Kirsti Vallinheimo, finansministeriet
- polisinspektör Teemu Saukonen, Polisstyrelsen
- tullöverinspektör Juha Vilkkö, Tullen
- tingsdomare Jukka Jaakkola, Helsingfors tingsrätt
- advokat Antti Riihelä, Finlands Advokatförbund
- professor Olli Mäenpää
- biträdande professor Sakari Melander.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- försvarsministeriet
- kommunikationsministeriet

Betänkande FvUB 28/2017 rd

- justitiekanslersämbetet
- Riksåklagarämbetet
- Ålands landskapsregering
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Löntagarorganisationen Pardia rf
- Gränssäkerhetsunionen rf
- Finlands domareförening rf
- Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom rf.

Inget yttrande av

- Trafiksäkerhetsverket
- Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
- Finlands Maskinbefälsförbund ry
- Officersförbundet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Till lagen överförs de bestämmelser om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet som för närvarande finns i gränsbevakningslagen. Syftet är att göra brottsbekämpningsbestämmelserna mer överskådliga. Några betydande ändringar i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpningsbefogenheter föreslås inte.

Till de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fogas brott mot sjölagen, sjövägsreglerna och reglerna för inre farvatten. Dessutom utökas Gränsbevakningsväsendets befogenheter att övervaka att vägtrafiklagens bestämmelser följs vid gränsövergångsställena.

Den föreslagna lagen innehåller definitioner på hemliga metoder för inhämtande av information, och den anger förutsättningarna för användning av sådana inom Gränsbevakningsväsendet. Användningen av hemliga metoder för inhämtande av information för att förhindra brott vid Gränsbevakningsväsendet ändras inte.

Till de hemliga tvångsmedel som används inom Gränsbevakningsväsendet fogas teleövervakning också för utredande av grovt häleri, yrkesmässigt häleri och grov förfalskning.

På brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet tillämpas gränsbevakningslagen, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, om inte något annat föreskrivs i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

I propositionen föreslås det dessutom ändringar i gränsbevakningslagen, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, tvångsmedelslagen, förundersökningslagen, lagen om behandling av personuppgifter i poli-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

sens verksamhet, lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet, lagen om brottsbekämpning inom Tullen, lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar, informationssamhällsbalken, territorialövervakningslagen och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten. I gränsbevakningslagen upphävs bestämmelserna om brottsbekämpning.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Behovet av en reform

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (lagförslag 1). Till den nya lagen ska de bestämmelser om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet överföras som för närvarande finns i gränsbevakningslagen (578/2005). Inga stora ändringar föreslås i Gränsbevakningsväsendets befogenheter.

Gränsbevakningslagen, som trädde i kraft vid ingången av september 2005, ingick i omarbetningen av lagstiftningen om Gränsbevakningsväsendet utifrån proposition RP 6/2005 rd (FvUB 12/2005 rd). Den innehåller bestämmelser om passerande av riksgränsen och om övervakning av riksgränsen och de passerande samt om Gränsbevakningsväsendets och gränsbevakningsmännens uppgifter. I lagen finns också bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning, brott som undersöks av Gränsbevakningsväsendet och en gränsbevakningsmans befogenheter för förebyggande och utredning av brott.

Bestämmelserna om Gränsbevakningsväsendets befogenheter vid brottsbekämpning när det gäller i synnerhet hemliga metoder för inhämtande av information grundar sig i gränsbevakningslagen på hänvisningar till polislagen (872/2011). Bestämmelserna om befogenheterna i fråga om brottsbekämpning innehåller också hänvisningar till förundersökningslagen (805/2011) och tvångsmedelslagen (806/2011). De befogenhetsbestämmelser som bygger på hänvisningar ingår huvudsakligen i de lagar som är skrivna med polisen i åtanke. De undantag som gäller Gränsbevakningsväsendet har däremot tagits in i gränsbevakningslagen. På grund av hänvisningstekniken har det blivit arbetsdrygt att bilda sig en uppfattning av Gränsbevakningsväsendets samlade befogenheter och att greppa det exakta innehållet i bestämmelserna. Enligt nuvarande praxis är det lämpligt att exakt och noga avgränsat föreskriva om myndighetsbefogenheter som berör de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna i specifik lagstiftning för varje myndighet och att undvika hänvisningar.

Lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) trädde i kraft den 1 juni 2015 (FvUB 53/2014 rd). Brottsbekämpningen inom försvarsmakten regleras i sin tur i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014), som trädde i kraft den 1 maj 2014 (FvUB 5/2014 rd). Båda de här lagarna om brottsbekämpning är skrivna enligt modern praxis där hänvisningsbestämmelser undviks.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Utskottet ser det som motiverat att stifta en särskild lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. I likhet med lagutskottet (LaUU 16/2017 rd) anser förvaltningsutskottet att stiftandet av en helt ny separat lag om brottsbekämpning förtydligar lagstiftningsläget i och med att den nya lagen innehåller betydligt mer detaljerade, exakta och heltäckande bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets befogenheter inom brottsbekämpning. Dessutom noterar förvaltningsutskottet att den nya lagen gör det lättare att få en helhetsbild av gränsbevakningsmyndighetens befogenheter, vilket har betydelse för Gränsbevakningsväsendet självt, men också för tillsynen över verksamheten. Det är också konsekvent att stifta en lag med tanke på motsvarande lagstiftning om andra brottsbekämpnings- och förundersökningsmyndigheter.

Sammantaget sett och med hänvisning till grundlagsutskottets och lagutskottets utlåtanden anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen med de ställningstaganden och ändringsförslag som framgår av detta betänkande.

Principerna för brottsbekämpning

Av 1 § i den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet framgår att utöver bestämmelserna i den lagen ska det på brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet tillämpas vad som någon annanstans i lag föreskrivs om förhindrande, avslöjande, utredning och överlämnande för åtalsprövning av brott. Utskottet anser att en korrekt tillämpning av lagstiftningen innebär att även de allmänna principerna i 2 kap. i gränsbevakningslagen ska följas när brottsbekämpningsuppdrag utförs och befogenheter utövas. Hit hör bland annat proportionalitetsprincipen, principen om ändamålsbundenhet och principerna om saklighet, opartiskhet och försynlighet, principen om minsta olägenhet och respekten för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Av grundlagsutskottets (GrUU 10/2016 rd) och förvaltningsutskottets (FvUB 5/2016 rd) tidigare ståndpunkter framgår att allmänna principer av den här typen som ska följas inom brottsbekämpningen måste betraktas som nödvändiga, eftersom det inom brottsbekämpningen utövas befogenheter som inkräktar på de grundläggande fri- och rättigheterna.

Vid utfrågningen av sakkunniga i förvaltningsutskottet och i lagutskottets utlåtande har det påpekats att de föreslagna bestämmelserna är vagt formulerade. Därför föreslår förvaltningsutskottet på det sätt som närmare framgår av detaljmotiveringen att 3 § 1 mom. i lagförslag 1 preciseras genom en mer exakt formulering så att Gränsbevakningsväsendets skyldighet att inom brottsbekämpningen följa de allmänna principerna i 2 kap. i gränsbevakningslagen inte blir oklar.

Brott som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka

De brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka föreslås i propositionen bli utökade med brott mot sjölagen (674/1994), sjövägsreglerna och reglerna för inre farvatten. De föreslagna ändringarna är sammantaget sett relativt små. Dessutom utökas Gränsbevakningsväsendets befogenheter när det gäller att övervaka iakttagandet av vägtrafiklagen (267/1981) vid gränsövergångsställena.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Bestämmelser om brott som ska utredas av Gränsbevakningsväsendet föreslås ingå i 4 § i lagförslag 1. Paragrafen innehåller en förteckning med tolv punkter över brott som Gränsbevakningsväsendet ska förhindra, avslöja och utreda. Enligt motiven till paragrafen motsvarar förteckningen i huvudsak 42 § i gränsbevakningslagen.

Brott med anknytning till jakt

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 36/2017 rd) ansett att det med avseende på exaktheten är inkonsekvent att förteckningen över de brott som Gränsbevakningsväsendet ska utreda inte nämner vare sig jaktbrott eller döljande av olagligt byte enligt 48 a kap. i strafflagen (39/1889). Trots det ska Gränsbevakningsväsendet enligt propositionen ha rätt att utföra teleövervakning vid förundersökning av de brotten. Enligt utlåtandet bör jaktbrott och döljande av olagligt byte nämnas särskilt i förteckningen, även om undersökningen av de brott som avses i 48 a kap. i strafflagen kan anses höra under den mycket allmänt formulerade 4 § 6 punkten i lagförslag 1.

Också lagutskottet anser på grund av den ovannämnda inkonsekvensen att jaktbrott enligt 1 §, grovt jaktbrott enligt 1 a § samt döljande av olagligt byte enligt 4 § och grovt döljande av olagligt byte enligt 4 a § i strafflagens 48 a kap. uttryckligen bör tas in som en självständig punkt i förteckningen över de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka i 4 § i lagförslag 1.

Förvaltningsutskottet instämmer med grundlagsutskottet och lagutskottet och föreslår i detaljmotiveringen en formulering som preciserar 4 § i lagförslag 1 genom att jaktbrott, grovt jaktbrott, döljande av olagligt byte och grovt döljande av olagligt byte enligt 48 a kap. i strafflagen skrivs in bland de brott som ska utredas.

Brott enligt 20 kap. i sjölagen samt brott mot sjövägsreglerna och reglerna för inre farvatten

Till de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka hör enligt 4 § 7 punkten i lagförslag 1 brott enligt 20 kap. i sjölagen samt brott mot bestämmelserna om att förhindra sammanstötningar av fartyg till sjöss och i inre farvatten.

Brott mot sjövägsreglerna kan enligt propositionsmotiven bestraffas med stöd av sjölagen, till exempel som underlåtenhet att iaktta gott sjömanskap eller som äventyrande av trafiksäkerheten enligt 23 kap. 1 och 2 § i strafflagen. Med sjövägsreglerna avses enligt motiven konventionen om de internationella reglerna till förhindrande av sammanstötning till sjöss (FördrS 30/1977) och med reglerna för inre farvatten förordningen om förhindrande av sammanstötning i inre farvatten (252/1978).

Lagutskottet konstaterar att det i sig finns godtagbara grunder för den föreslagna utvidgningen. Dessa hänför sig till effektivisering av myndigheternas verksamhet och en rationell brottsutredning. Utskottet anser ändå att det vore motiverat att den föreslagna regleringen skulle vara både noggrannare avgränsad och mer exakt. I den föreslagna ordalydelsen i 4 § 7 punkten hänvisas det inte uttryckligen till de brott som avses i 23 kap. i strafflagen. Enligt utredning till lagutskottet är det ändå meningen att brott mot bestämmelserna om att förhindra sammanstötningar av fartyg till

Betänkande FvUB 28/2017 rd

sjöss och i inre farvatten ska innefatta äventyrande av trafiksäkerheten begånget i sjötrafik enligt strafflagens 23 kap. (SL 23:1 och 23:2). Enligt lagutskottet är det därför motiverat att precisera ordalydelsen i 7 punkten så att det hänvisas direkt till de straffrättsliga bestämmelser som det är meningen att ska inbegripas i de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka, i stället för att på det sätt som föreslås i propositionen hänvisa till reglering som anger det materiella innehållet i det straffbara förfarandet men inte har någon uttrycklig straffbestämmelse. Förvaltningsutskottet instämmer i det lagutskottet säger i sitt utlåtande.

Enligt inkommen utredning är avsikten att Gränsbevakningsväsendet ska kunna undersöka alla typer av brott som avses i 20 kap. i sjölagen. Huvudvikten kommer att ligga på försummelser med anknytning till sjöduglighet och gott sjömanskap, men det är möjligt att till exempel försummelser som gäller att föra dagbok samtidigt upptäcks. Därför är det inte ändamålsenligt att undanta vissa brott enligt 20 kap. i sjölagen från Gränsbevakningsväsendets behörighet på så sätt att de bara kan undersökas på begäran av polisen. Syftet med förslaget är uttryckligen att effektivisera myndighetsverksamheten och organisera brottsutredningen på ett ändamålsenligt sätt. Enligt uppgift stöder Trafiksäkerhetsverket utredningar kring handelssjöfart i egenskap av expertmyndighet. Även med hänsyn till detta bedömer utskottet att Gränsbevakningsväsendet har tillräckliga förutsättningar att utreda brott som avses i 20 kap. i sjölagen.

Vidare anser förvaltningsutskottet liksom lagutskottet att det finns skäl att uttryckligen nämna de gärningar som kriminaliseras i sjötrafiklagen (463/1996) i den föreslagna 4 §.

I ljuset av det som sägs ovan bör man i den föreslagna 4 § hänvisa förutom till 20 kap. i sjölagen också till sjötrafiklagen och uttryckligen till de brott begångna i sjötrafik som kriminaliseras i strafflagens 23 kap. Hänvisningen till strafflagens 23 kap. inbegriper äventyrande av trafiksäkerheten (SL 23:1), grovt äventyrande av trafiksäkerheten (SL 23:2), fylleri i sjötrafik (SL 23:5), överlämnande av fortskaffningsmedel till berusad (SL 23:8) och förande av fortskaffningsmedel utan behörighet (SL 23:10). Också störande av trafik begånget i sjötrafik (SL 23:11 a) bör enligt utskottet tas med i 4 §. I detaljmotiven föreslår utskottet en exaktare och noggrannare avgränsad bestämmelse i 4 § 7 punkten i lagförslag 1, vilken enligt utskottets förslag i detaljmotiven blir 4 § 8 punkten.

Brott mot bestämmelserna om gränsszon

Till de brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka hör enligt 4 § 9 punkten i lagförslag 1 brott mot bestämmelserna om gränsszon. Enligt uppgift till lagutskottet avses med brott mot bestämmelserna om gränsszon antingen riksgränsbrott enligt 17 kap. 7 och 7 a § i strafflagen eller gränsszonsförseelse enligt 72 § i gränsbevakningslagen.

Förvaltningsutskottet konstaterar att riksgränsbrott som avses i 17 kap. 7 och 7 a § i strafflagen redan nämns i 4 § 1 punkten. Lagförslagets 4 § 10 punkt bör därför i stället för den inexakta formuleringen i propositionen täcka in bara gränsszonsförseelse enligt 72 § i gränsbevakningslagen (4 § 9 punkten i RP).

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Andra synpunkter på lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet

Sakkunniga har påpekat att 4 § 6, 8 och 9 punkten i lagförslag 1, vilka motsvarar 42 § i den gällande gränsbevakningslagen, är inexakt formulerade i propositionen och att det är motiverat att precisera dem med tanke på att bestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade.

Lagförslagets 4 § 6 punkt om underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad Gränsbevakningsväsendet ska övervaka är onekligen en vag bestämmelse som främst uttrycker att det också i övrig lagstiftning finns bestämmelser om brott som Gränsbevakningsväsendet ska utreda. Men lagstiftningen i fråga relateras heller inte i motiveringen, så bestämmelsen har också bristfälligt informationsvärde.

Som förklaring till sättet att bereda propositionen har det för utskottet uppgetts att Gränsbevakningsväsendet har flera tiotal lagar att övervaka och att det därför inte har setts som ändamålsenligt att räkna upp dem i 4 § 6 punkten (4 § 7 punkten i den lag som ska stiftas). Inte heller har det under lagberedningen ansetts vara ändamålsenligt att räkna upp de brott som gäller 8 punkten i paragrafen, eftersom gränsbevakningsmyndigheterna på grund av sina uppdrag kan utsättas för många olika slags brott (4 § 9 punkten i den lag som ska stiftas). Största delen av brotten enligt 8 punkten utgör gärningar som riktas mot Gränsbevakningsväsendets egendom, såsom skadegörelse, stöld, besittningsintrång och olovligt brukande. Brott som riktar sig mot gränsmärken kan vara till exempel skadegörelse eller förfälskning av fast märke (SL 33:5).

Med avseende på 4 § 9 punkten i lagförslaget har utskottet redan ovan påpekat att bestämmelsen i 4 § 10 punkten behöver preciseras.

Förvaltningsutskottet konstaterar dessutom rent allmänt när det gäller 4 § i lagförslag 1 att man vid kommande reformer bör se till att bestämmelserna i paragrafen är exakta och hänvisningstekniken enhetlig, alldeles oavsett att det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka ett stort antal olika slags brott. Även motiveringen bör innehålla en väsentligt mer exakt beskrivning av bestämmelserna. Av skäl som beror på tidsplanen omarbetar utskottet i det här sammanhanget inte den föreslagna 4 § mer än vad som relateras ovan och i detaljmotiven.

Övervakning av att vägtrafiklagen iakttas vid gränsövergångsställena

I 20 § 1 mom. i gränsbevakningslagen föreslås Gränsbevakningsväsendets befogenheter bli utvidgade på så sätt att det ska höra till dess uppgifter att övervaka att vägtrafiklagen iakttas vid gränsövergångsställena (lagförslag 2). Gällande 20 § 1 mom. föreskriver att Gränsbevakningsväsendet ska kontrollera förarnas körskick och fordonens trafikduglighet vid gränsövergångsställena. Utskottet anser att förslaget behövs för att myndighetsresurserna ska användas ändamålsenligt, eftersom Gränsbevakningsväsendet uttryckligen arbetar vid gränsövergångsställena. Avsikten är att Gränsbevakningsväsendet framför allt ska övervaka att trafikreglerna och trafikföreskrifterna iakttas.

Hemliga metoder för inhämtande av information

De hemliga metoder som Gränsbevakningsväsendet får använda för att inhämta information i syfte att hindra brott anges i 3 kap. i den nya lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet utan ändringar i sak. De gällande bestämmelserna bygger på hänvisningar till polisens och polismännens befogenheter i 43 a § i gränsbevakningslagen. Nu föreslås inte användning av hänvisningsteknik, utan de nuvarande bestämmelserna om Gränsbevakningsväsendets hemliga metoder för inhämtande av information ska ersättas med explicita, exakta och heltäckande bestämmelser som motsvarar 10 kap. i tvångsmedelslagen och 5 kap. i polislagen.

En allmän förutsättning för användning av en hemlig metod för inhämtande av information är att man med den metoden kan antas få information som behövs för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller avvärja en fara. Systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av en person, teknisk observation av utrustning och kontrollerade leveranser får dock användas bara om åtgärden kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Om de särskilda förutsättningarna för användning av de hemliga metoderna föreskrivs i respektive materiella bestämmelse om metoden i fråga.

För närvarande använder Gränsbevakningsväsendet inte sådana hemliga metoder för informationsinhämtning som avses i polislagen för att avvärja en fara. Det är med beaktande av uppgifterna inom brottsbekämpningen motiverat att Gränsbevakningsväsendet enligt den nya lagstiftningen ska ha rätt till behövlig information för att vidta de enskilda brottsbekämpningsåtgärderna på ett säkert sätt (stormningsobservation).

Stormningsobservation — teknisk avlyssning för tryggt vidtagande av åtgärder

Enligt 25 § 5 mom., 27 § 5 mom. och 29 § 4 mom. i den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet har Gränsbevakningsväsendet rätt till teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk spårning, om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd tryggt ska kunna vidtas eller en överhängande fara ska kunna avvärjas för den tjänstemans liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas (stormningsobservation). På de här villkoren får metoderna för informationsinhämtning i fråga användas oberoende av vilket utrymme eller vilken annan plats de gäller. Till exempel får metoderna också användas i utrymmen som används för permanent boende.

Motsvarande bestämmelser om tryggt vidtagande av åtgärder finns i 5 kap. 17 § 5 mom., 19 § 5 mom. och 21 § 4 mom. i polislagen och i 3 kap. 13 § 5 mom., 15 § 5 mom. och 17 § 4 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

Med teknisk avlyssning avses (25 § 1 mom. i lagförslag 1) att en viss persons samtal eller meddelande, som inte är avsett för utomstående och i vilket avlyssnaren inte deltar, trots 24 kap. 5 § i strafflagen avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt med hjälp av en teknisk anordning, metod eller programvara i syfte att ta reda på innehållet i samtalet eller meddelandet eller utreda deltagarna eller verksamheten hos en person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till vissa brott.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Grundlagsutskottet bedömer i sitt utlåtande den föreslagna bestämmelsen om stormningsobservation i 25 § 5 mom. med avseende på brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden, vilka tryggas i 10 § 2 mom. i grundlagen. Det anser att den begränsning inklusive stormningsobservation som nu föreslås i skyddet för förtroliga meddelanden kan anses ingå i säkerhetskontroll, som är ett av begränsningskriterierna i 10 § 3 mom. i grundlagen. I utlåtandet sägs det att inte bara syftet med stormningsobservation utan också det snäva tillämpningsområdet och de konkreta tillämpningssituationerna uppvisar vissa likheter med de begränsningar i hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden vid säkerhetskontroll som har införts genom medverkan av grundlagsutskottet. Det sägs vidare att med hänsyn till syftet med bestämmelsen handlar stormningsobservation inte heller om en långvarig utan snarare om en kortvarig och enstaka begränsning. Enligt utlåtandet bör detta också komma fram i formuleringen av bestämmelsen.

Hemliga tvångsmedel

De hemliga tvångsmedel som får användas av Gränsbevakningsväsendet för att utreda brott finns kvar oförändrade, med undantag av teleövervakning. I nuläget är teleövervakning tillåten när Gränsbevakningsväsendet utreder grovt ordnande av olaglig inresa, grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel, grovt jaktbrott eller grovt döljande av olagligt byte (43 a § i gränsbevakningslagen). Enligt 57 § om användning av hemliga tvångsmedel i den föreslagna lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet ska räckvidden för hemliga tvångsmedel utvidgas på så sätt att Gränsbevakningsväsendet får använda teleövervakning också vid utredning av sådant grovt häleri eller yrkesmässigt häleri i samband med in- eller utresa som avses i 32 kap. 2 och 3 § i strafflagen. Teleövervakning ska enligt paragrafen också få användas vid utredning av sådan grov förfalskning som avses i 33 kap. 2 § i strafflagen och som gäller handlingar som Gränsbevakningsväsendet ska kontrollera.

Enligt 10 kap. 6 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får teleövervakning i princip användas i samband med utredning av brott där det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse i minst fyra år. Det föreskrivna strängaste straffet för grov förfalskning och grovt häleri är fängelse i fyra år och för yrkesmässigt häleri fängelse i sex år. De brott som det nu rör sig om motsvarar således de brott som får utredas med hjälp av teleövervakning. När det gäller så här allvarliga brott accentueras också intresset av att de blir utredda. Med tanke på de gärningssätt som är karakteristiska för brotten i de fall som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka är teleövervakning utifrån propositionsmotiven allmänt taget den avgörande och i vissa fall rentav den enda metoden att utreda brottet.

Grovt häleri, yrkesmässigt häleri och grov förfalskning av dokument som granskas av Gränsbevakningsväsendet är allvarliga brott som enligt utredning brukar vara kopplade till yrkesmässig egendomsbrottslighet eller ordnande av olaglig inresa och möjligen människohandel. De här brotten begås också organiserat och i stor omfattning, ofta då av internationella kriminella grupper. Enligt uppgift spelar teleövervakningen en väsentlig roll för att de här brotten ska bli utredda.

Utskottet noterar att Gränsbevakningsväsendet varken har eller föreslås få befogenheter till täckoperation eller bevisprovokation genom köp.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Användning av informationskällor

Gränsbevakningsväsendets användning av informationskällor

I propositionen uppger regeringen att Gränsbevakningsväsendet inte föreslås få rätt till styrd användning av informationskällor. Behovet av vanlig användning av informationskällor nämns heller inte explicit i propositionen. Lagförslagen innehåller inga bestämmelser om användning av informationskällor.

Vid behandlingen av propositionen har det både i lagutskottet och i förvaltningsutskottet lyfts fram att Gränsbevakningsväsendet har behov av vanlig användning av informationskällor och att bestämmelserna i frågan har uteblivit i propositionen. Enligt den gällande lagstiftningen har Gränsbevakningsväsendet rätt till vanlig användning av informationskällor.

Enligt uppgift till förvaltningsutskottet och lagutskottet behöver Gränsbevakningsväsendet ha uppgifter kring och befogenheter till vanlig användning av informationskällor, eftersom dessa kan ha en avgörande betydelse vid förhindrande och utredning av krävande brott. Den senaste tidens härvor som bland annat gällt ordnande av olaglig inresa har enligt uppgift till förvaltningsutskottet kunnat börja redas ut tack vare information från informationskällor.

Inrikesministeriet har lämnat kompletterande upplysningar om de gällande bestämmelserna om användning av informationskällor och om betydelsen och behovet av informationskällor inom brottsbekämpningen vid Gränsbevakningsväsendet i syfte att riksdagen ska komplettera den nya lagstiftningen med de bestämmelser som saknas i propositionen när det gäller vanlig användning av informationskällor. Förvaltningsutskottet har också hört sakkunniga om materialet från inrikesministeriet.

Inrikesministeriets kompletterande utredning om nuläge, praxis och framtida behov i fråga om bestämmelser om användning av informationskällor

Enligt 28 § 1 mom. 8 punkten i 1995 års polislagen (493/1995) avses med användning av informationskällor att information inhämtas genom att en person som inte tillhör polisförvaltningen används som informationskälla. Närmare bestämmelser om användning av informationskällor har senare införts i 36 a § (525/2005) i 1995 års polislagen. Där står det att polisen kan använda en person som inte hör till polisförvaltningen som informationskälla för att sköta uppgifter enligt polislagen. Paragrafens 2 mom. gäller registrering av uppgifter om informationskällor. Uppgifter om en informationskälla kan registreras i ett personregister enligt lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003). I 3 mom. föreskrivs det om arvoden som kan betalas till informationskällan.

I den nya polislagens (872/2011) 5 kap. 40 § 1 mom. om hemliga metoder för informationsinhämtning finns den gällande grundläggande bestämmelsen om användning av informationskällor. Med användning av informationskällor avses annat än sporadiskt konfidentiellt mottagande av information av betydelse för skötseln av i 1 kap. 1 § avsedda uppgifter av personer som inte hör till polisen eller till någon annan förundersökningsmyndighet (informationskälla). Samarbete mellan förundersökningsmyndigheterna betraktas inte som användning av informationskällor.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

I 2 mom. föreskrivs det om styrd användning av informationskällor som en ny metod för att inhämta information. Det betyder att polisen får be att en för ändamålet godkänd informationskälla som har lämpliga personliga egenskaper, är registrerad och har samtyckt till inhämtandet av information inhämtar den information som avses i 1 mom. I 5 kap 41 § i lagen finns bestämmelser om behandling av uppgifter om informationskällor och om betalning av arvode. Uppgifter om informationskällor får registreras i ett personregister. På behandlingen av uppgifterna tillämpas lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

I motiveringen till den proposition (RP 224/2010 rd) som ledde till att den gällande polislagen stiftades står det att den nya hemliga metoden för inhämtande av information, styrd användning av informationskällor, ska undantas från gränsbevaknings-, tull- och militärmyndigheternas befogenheter. Men det står också i motiveringen att fortsatta utredningar i frågan behövs. I sista hand är det fråga om hur behoven att använda de olika metoderna kan påvisas. Tullens rätt till styrd användning av informationskällor har senare införts i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (41 §).

Gränsbevakningslagen ändrades samtidigt som den nya polislagen stiftades (RP 224/2010 rd). Enligt dåvarande 41 § (nuvarande 43 a § 1 mom.) i gränsbevakningslagen gäller i fråga om en gränsbevakningsmans befogenheter för förebyggande och utredning av brott samt för överlämnande till åtalsprövning vad som i polislagen, förundersökningslagen och tvångsmedelslagen eller någon annanstans i lag föreskrivs om polisens eller polismäns befogenheter och utövande av dem för förebyggande och utredning av brott samt för överlämnande till åtalsprövning, med undantag för bland annat styrd användning av informationskällor. Enligt inrikesministeriets kompletterande utredning har Gränsbevakningsväsendet utifrån hänvisningsbestämmelsen i gränsbevakningslagen för närvarande befogenhet till vanlig användning av informationskällor. Styrd användning av informationskällor är uttryckligen utesluten från befogenheterna.

Enligt inrikesministeriets kompletterande utredning behöver Gränsbevakningsväsendet ha uppgifter kring och befogenheter till vanlig användning av informationskällor, eftersom dessa kan ha en avgörande betydelse vid förhindrande och utredning av krävande brott.

I utredningen påpekar ministeriet att gränsbevakningsmännen brukar vara de första myndighetsföreträdarna som utläningar möter. Inom gränskontrollen och även inom brottsbekämpningen möter gränsbevakningsmännen också flera tusen utläningar på närmare håll. Vid den första kontakten med myndigheterna kan det uppstå ett förhållande som uppgiftslämnare, som senare utvecklas till vanlig användning av informationskällor.

Befogenheten till vanlig användning av informationskällor är betydelsefull också för informationskällan, som på eget initiativ vill berätta vad den vet om kriminell verksamhet. Användningen av informationskällor är konfidentiell. Skyddet av informationskällans identitet skyddar informationskällan och dennes närstående från eventuella hämndåtgärder samt främjar Gränsbevakningsväsendets möjligheter att få information. Personer som sitter inne med information som är viktig och väsentlig för att hindra eller utreda brott går ofta med på att berätta vad de vet endast på villkor att berättarens andel i avslöjandet eller utredningen av brottet hemlighålls.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Inom Gränsbevakningsväsendet får bara gränsbevakningsmän med lämplig utbildning ordnad av polisen använda informationskällor. Gränsbevakningsväsendet har för avsikt att utfärda en intern föreskrift om ordnandet av vanlig användning av informationskällor. Staben för Gränsbevakningsväsendet utövar för sin del tillsyn över användningen av hemlig informationsinhämtning och hemliga tvångsmedel och över organiseringen och genomförandet av gräns- och kustbevakningens interna kontroll.

Användningen av informationskällor kan utgöra en risk för rättssäkerheten för de involverade gränsbevakningsmännen och informationskällorna. Utbildningen för de gränsbevakningsmän som deltar i sådan verksamhet behöver ägnas särskild uppmärksamhet på så sätt att gränsen mellan vanlig användning av informationskällor och styrd användning av informationskällor blir särskilt tydlig. Riskerna för informationskällans liv eller hälsa kan bedömas vara mindre inom vanlig användning av informationskällor än inom styrd användning. Ändå bör man särskilt noggrant ge akt på säkerheten för personer som fungerar som informationskällor.

För att skydda informationskällor innehåller lagförslag 3 (lag om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning) en ny 17 b §, där det föreskrivs om skydd för personer som lämnat Gränsbevakningsväsendet uppgifter. Enligt 1 mom. har de som hör till Gränsbevakningsväsendets personal rätt att inte lämna ut information om identiteten hos en person av vilken de fått konfidentiell information. De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal kan exempelvis i samband med att de hörs i domstol eller i samband med förundersökning eller när de tillfrågas av en annan myndighet eller en enskild låta bli att lämna ut ovannämnda identitet eller de aktuella uppgifterna. Momentet gäller dem som deltar i användning av informationskällor men också personer som tillfälligt lämnar information konfidentiellt.

Uppgifter om informationskällor registreras i Gränsbevakningsväsendets personregister. Även om registreringen inte behövs för att arvudet ska kunna betalas ut behövs den för tillsynen över användningen av informationskällor och för analyser av informationskällornas tillförlitlighet. Huvudregeln är att informationskällan ska registreras och utebliven registrering kan komma på fråga bara i undantagsfall.

Inrikesministeriets kompletterande utredning om regleringen av och innehållet i information från informationskällor med tanke på reformen

Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Vid denna bedömning tar man ställning inte bara till om specificerade lagförbehåll som innebär inskränkningar av enskilda fri- och rättigheter är tillåtna, utan också till de allmänna förutsättningarna för att begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna ska accepteras (GrUB 25/1994 rd).

Med stöd av 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Utgångspunkten för skyddet för privatlivet är att var och en har rätt att leva sitt eget liv utan myndigheternas eller andra utomstående godtyckliga eller omotiverade inblandning i hans eller hennes privatliv (GrUU 53/2005 rd, GrUU 13/2005 rd och GrUU 11/2005 rd). Skyddet innefattar bland annat den enskildes rätt att fritt knyta och upprätthålla kontakter med andra människor och omgivningen. För att skyddet för privatlivet ska garanteras måste staten själv avhålla sig från att in-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

kräkta på individens privatliv. Begreppet "privatliv" kan förstås som ett samlande begrepp som avser personens privata krets. Privatlivet skyddas traditionellt med straffrättsliga metoder (RP 309/1998 rd).

Användningen av informationskällor är relevant med avseende på skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen. För informationskällan själv har det betydelse att grundlagens 7 § tryggar rätt till liv samt personlig frihet, integritet och säkerhet för envar.

Lag 525/2005 om ändring av polislagen infördes med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 11/2005 rd), men utskottet tog inte upp användningen av informationskällor i sitt utlåtande. Den nya polislagen har också kommit till med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 67/2010 rd). Men inte heller i det utlåtandet behandlar utskottet användning av informationskällor eller styrd användning av informationskällor.

Avsikten är att Gränsbevakningsväsendet också i framtiden ska ha rätt till så kallad vanlig användning av informationskällor. Användningen av information från informationskällor ska vara avgränsad till åtgärder som Gränsbevakningsväsendet vidtar inom brottsbekämpningen, det vill säga för att hindra och utreda brott som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka.

Däremot ska Gränsbevakningsväsendet inte ha rätt till styrd användning av informationskällor, vilket betyder att gränsbevakningsmännen inte heller framöver kommer att få begära att en informationskälla inhämtar information eller i övrigt styra informationsinhämtningen. Inget arvode ska betalas ut för informationen, vilket minskar risken för att informationskällan indirekt styrs genom att bli belönad för önskad information.

I sin kompletterande utredning föreslår inrikesministeriet att användningen av information från informationskällor inte kopplas till restriktioner i fråga om hur hårt straffet för den brottsliga gärningen är. I praktiken har informationen från informationskällor störst betydelse i utredningen av allvarliga brott som utgör omfattande och organiserad verksamhet. I brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet handlar det då framför allt om grovt ordnande av olaglig inresa och eventuellt anknytande människohandel, grovt eller yrkesmässigt häleri och även grovt jaktbrott.

Förhindrande och utredning av grova brott kan med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna anses vara en godtagbar grund för ingrepp i skyddet för privatlivet, som hör till de grundläggande fri- och rättigheterna. Med tanke på proportionalitetskravet bygger användningen av informationskällor på ett särskilt vägande samhälleligt intresse som också har koppling till syftet att trygga andra människors grundläggande fri- och rättigheter. Begränsningen av skyddet för privatlivet är relativt liten jämfört med hur viktigt det samhälleliga intresse är som ligger till grund för den.

Begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara nödvändiga på grund av ett vägande samhälleligt behov men också för att ett godtagbart syfte ska kunna nås. När det gäller att hindra och utreda organiserad brottslighet med yrkesmässiga drag, såsom grovt ordnande av olaglig inresa och eventuellt anknytande människohandel, kan information från informationskällor ha avgörande betydelse för att Gränsbevakningsväsendet ska komma brottet på spåren.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Inrikesministeriets kompletterande utredning om registrering av uppgifter om informationskällor

Om man ser till skyddet för personuppgifter har grundlagsutskottet ansett det viktigt att reglera åtminstone syftet med registreringen av uppgifterna, uppgifternas innehåll, de tillåtna användningsändamålen inklusive rätten att överlåta registrerade uppgifter, den tid uppgifterna finns kvar i registret och den registrerades rättsskydd. Dessutom ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara heltäckande och detaljerad (t.ex. GrUU 71/2014 rd och där nämnda utlåtanden).

I sin utredning föreslår inrikesministeriet att uppgifter om informationskällor registreras i Gränsbevakningsväsendets undersöknings- och handräckningsregister. Bestämmelser om registret finns i 7 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005). I 2 mom. föreskrivs det om innehållet i de identitetsrelaterade uppgifterna. Lagen föreskriver också om utplåning av uppgifter om informationskällor och om inskränkningar i rätten till insyn. De uppgifter som informationskällor lämnar om enskilda brott och om personer som möjligen misstänks för brott registreras i Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott. I sin utredning anser ministeriet att registreringen av uppgifter om informationskällor uppfyller kravet på tillräcklig exakthet.

Lagutskottets utlåtande

Enligt uppgift till lagutskottet behöver Gränsbevakningsväsendet ha befogenheter till vanlig användning av informationskällor, eftersom källorna kan ha en avgörande betydelse vid förhindrande och utredning av krävande brott. Till exempel har man genom att använda informationskällor kunnat nysta upp omfattande brottshärvor som gällt ordnande av olaglig inresa. Lagutskottet anser i ljuset av det som sägs ovan och efter att ha bedömt de uppgifter det fått att Gränsbevakningsväsendet i praktiken har behov av vanlig användning av informationskällor. Lagutskottet anser att det är motiverat att ta in befogenheter till vanlig användning av informationskällor i propositionen också av den anledningen att det inte vid behandlingen av ärendet har framgått någonting som skulle tala för att Gränsbevakningsväsendet inte ska ha dessa befogenheter också i fortsättningen.

Lagutskottet anser ändå att det är beklagligt att behovet av sådan reglering tas upp först när propositionen behandlas i riksdagen. Det hade varit mer befogat att konstatera behovet av regleringen i propositionsmotiven, utifrån en korrekt lagberedning.

Lagutskottet föreslår att förvaltningsutskottet tar in bestämmelser om vanlig användning av informationskällor i sitt betänkande. Det är viktigt att det finns tillräcklig reglering i lag om användningen av informationskällor. Regleringen bör i lagtekniskt hänseende ligga i linje med motsvarande reglering i polislagen och tvångsmedelslagen (beträffande brottsbekämpning i Tullen se LaUU 18/2014 rd). Regleringen bör också utformas så att den endast gäller uppgifter i anslutning till brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet och avgränsas till enbart förhindrande och utredning av brott. I regleringen bör man även fästa uppmärksamhet vid bestämmelserna om registrering av informationskällor och hur uppgifter som tas in i personregistret behandlas.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Sakkunnigyttranden om användning av informationskällor

De sakkunnigyttranden som förvaltningsutskottet fått har på bred front förespråkat bestämmelser om att vanlig användning av informationskällor ska finnas bland de hemliga metoder för informationsinhämtning som Gränsbevakningsväsendet får tillämpa.

Förvaltningsutskottets slutsatser

Utifrån inrikesministeriets kompletterande utredning, lagutskottets utlåtande och sakkunnigyttrandena i förvaltningsutskottet ställer sig förvaltningsutskottet positivt till att Gränsbevakningsväsendet får lagfäst befogenhet till vanlig användning av informationskällor som hemlig metod för att inhämta information också i framtiden. Förvaltningsutskottet instämmer med lagutskottet om att bestämmelserna i lagtekniskt hänseende så väl som möjligt bör stämma överens med motsvarande bestämmelser i polislagen och tvångsmedelslagen. Regleringen bör också utformas så att den endast gäller uppgifter i anslutning till brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet och avgränsas till enbart förhindrande och utredning av brott. De nya bestämmelserna om vanlig användning av informationskällor inom Gränsbevakningsväsendet innebär att en lång rad bestämmelser och ingresser i den föreliggande propositionen måste ändras. I fråga om innehållet i bestämmelserna hänvisar utskottet till detaljmotiveringen.

Enligt erhållen utredning avses närmare bestämmelser om användningen av informationskällor bli utfärdade genom förordning av statsrådet med stöd av och inom ramen för 62 § 4 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (61 § 4 mom. i RP).

Överskottsinformation

I 47 § i förslaget till lag om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet i propositionen finns bestämmelser om användning av överskottsinformation. Enligt den föreslagna ordalydelsen får Gränsbevakningsväsendet använda överskottsinformation vid utredning av brott enligt 1 mom., om informationen gäller ett sådant brott för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda en sådan hemlig metod för inhämtande av information som ingår i Gränsbevakningsväsendets befogenheter. Enligt motiveringen begränsar bestämmelsen inte överlåtelse av överskottsinformation, om en annan förundersökningsmyndighet behöver informationen för utredningen av ett brott och det enligt den lagstiftning som gäller förundersökningsmyndigheten skulle ha varit tillåtet att använda överskottsinformation som fåtts på motsvarande sätt. Utskottets uppfattning är att formuleringen i motiveringen utifrån den tämligen vaga ordalydelsen i bestämmelsen tillåter till exempel att Gränsbevakningsväsendet överlåter sådan överskottsinformation som det självt inte har rätt att nyttja till polisen i situationer där polisen själv kan nyttja överskottsinformationen.

I sitt utlåtande pekar lagutskottet också på ordalydelsen i 47 § 1 mom. och menar att paragrafen till sin ordalydelse och sitt tillämpningsområde avviker från motsvarande bestämmelse i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (3 kap. 53 §). Den bestämmelsen gäller användning av överskottsinformation vid utredning av tullbrott. Enligt 47 § om användning av överskottsinformation täcker bestämmelsens tillämpningsområde alla brott som uppfyller de övriga villkor för användning av överskottsinformation som nämns i bestämmelsen. De brott som det ankommer på

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Gränsbevakningsväsendet att undersöka definieras emellertid i 4 § i lagförslag 1. Tillämpningsområdet för bestämmelsen om användning av överskottsinformation motsvarar enligt lagutskottet således inte Gränsbevakningsväsendets befogenheter för brottsutredning. Det motsvarar därmed inte heller tillämpningsområdet för motsvarande bestämmelse i lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

Lagutskottet föreslår att 47 § 1, 2, 4 och 6 mom. i lagförslag 1 preciseras så att de endast gäller brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka (48 § i betänkandet). Dessutom anser utskottet att 4 mom. bör preciseras så att det gäller inriktning av Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpningsverksamhet i stället för inriktning av Gränsbevakningsväsendets verksamhet.

Förvaltningsutskottet föreslår att bestämmelserna preciseras på det sätt som framgår av lagutskottets utlåtande. Lagutskottet anser dessutom att behovet av bestämmelser om överföring av överskottsinformation till en annan myndighet bör utredas. Förvaltningsutskottet omfattar även till denna del lagutskottets utlåtande. Men förvaltningsutskottet gör inte ändringarna i fråga i det här sammanhanget utan de bör utredas och bedömas separat.

Samband med andra propositioner

En proposition med förslag till ändring av den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller lämnande och mottagande av internationellt bistånd (RP 107/2016 rd) var under behandling i riksdagen när den föreliggande propositionen lämnades. Förvaltningsutskottet har lämnat betänkande (FvUB 9/2017 rd) om propositionen. En lag om ändring av gränsbevakningslagen (425/2017), som ingick i den förstnämnda propositionen, trädde i kraft den 1 juli 2017. När det gäller samordningen av den stiftade lagen och den föreliggande propositionen hänvisar utskottet till detaljmotiveringen nedan.

Grundlagsutskottets utlåtande — eventuellt behov av ändringar i 10 § 3 mom. i grundlagen

Enligt grundlagsutskottet måste man se till att grundlagen ger en rättvisande bild av den statliga maktutövningen och grunderna för individens rättsliga ställning (GrUB 5/2005 rd). I sitt utlåtande om propositionen menar grundlagsutskottet att det mot den bakgrunden är otillfredsställande att tillämpningen av 10 § i grundlagen i viss mån fjärrat sig från den språkliga utformningen i bestämmelsen. Grundlagsutskottet uppmanar i utlåtandet (GrUU 36/2017 rd) regeringen att ta ställning till vilka åtgärder som kan behöva vidtas till följd av detta.

Övriga synpunkter

Utifrån inkommen utredning noterar förvaltningsutskottet att reformen inte orsakar några extra kostnader och att den kan genomföras inom ramen för statsbudgeten och ramarna för statsfinanserna.

DETALJMOTIVERING

1 Lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (lagförslag 1)

3 §. Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning. Paragrafen föreskriver att Gränsbevakningsväsendet ska vidta åtgärder för att förhindra, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med andra myndigheter med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag. Med hänvisning till sin allmänna motivering anser förvaltningsutskottet att det av paragrafen inte framgår tillräckligt tydligt att Gränsbevakningsväsendet vid brottsbekämpningen också måste följa de allmänna principer som anges i 2 kap. i gränsbevakningslagen. Hit hör bland annat proportionalitetsprincipen, principen om ändamålsbundenhet och principerna om saklighet, opartiskhet och försonlighet, principen om minsta olägenhet och respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Eftersom det inte får bli oklart att de här viktiga principerna är förpliktande och för att de inte ska framgå enbart genom en mycket generell hänvisningsbestämmelse, föreslår förvaltningsutskottet i enlighet med lagutskottets förslag till ordalydelse att 3 § 1 mom. i lagförslag 1 preciseras som följer:

Gränsbevakningsväsendet vidtar åtgärder för att förhindra, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med andra myndigheter med iakttagande av vad som föreskrivs i denna lag eller någon annanstans i lag. Gränsbevakningsväsendet är en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen. *Bestämmelser om de allmänna principer som ska iakttagas i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning, särskilt när det gäller respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, proportionalitetsprincipen och principen om minsta olägenhet, finns i 2 kap. i gränsbevakningslagen.*

4 §. Brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. Bestämmelsen räknar upp de brott som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka. Paragrafen motsvarar i sak 41 § i den gällande gränsbevakningslagen, står det i propositionen.

Förteckningen i 4 § har 12 punkter. I den generella 6 punkten finns en bestämmelse om att ett av de brott som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka är underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad Gränsbevakningsväsendet ska övervaka. Utskottet anser inte att den här typens hänvisningar till någon annan lagstiftning är problemfri, då inte heller motiveringen närmare relaterar de brott som avses här. Det har förklarats för utskottet att det i den övriga lagstiftningen finns flera tiotal lagar som Gränsbevakningsväsendet ska övervaka. Eftersom utskottet inte heller av skäl som beror på tidsplanen har möjlighet att utreda frågan närmare har utskottet stannat för att fästa uppmärksamhet vid framtida lagberedning. I vilket fall som helst har formuleringen i propositionen ett visst informationsvärde i och med att den signalerar att det också någon annanstans i lagstiftningen föreskrivs om brott som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka. Sakkunniga har med fog också kommenterat 4 § 8 och 9 punkten i lagförslaget (9 och 10 punkten i betänkandet).

Utskottet föreslår att 4 § kompletteras med en ny 6 punkt. Då blir 6—12 punkten i propositionen med de ändringar som föreslås nedan 7—13 punkten. I den nya 6 punkten föreslår utskottet att de

Betänkande FvUB 28/2017 rd

brott som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka kompletteras med följande brott som nämns i 48 a kap. i strafflagen: jaktbrott (1 §), grovt jaktbrott (2 §), döljande av olagligt byte (4 §) och grovt döljande av olagligt byte (4 a §). För egen del påpekar grundlagsutskottet att det är inkonsekvent att de här brotten inte återfinns bland de brott som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka, fastän Gränsbevakningsväsendet enligt propositionen ska ha rätt till teleövervakning vid förundersökningen av brotten.

Med hänvisning till den allmänna motiveringen ovan föreslår utskottet dessutom att 4 § 8 punkten föreskriver att Gränsbevakningsväsendet också ska undersöka brott enligt 20 kap. i sjölagen, gärningar som är straffbara enligt sjötrafiklagen och explicit specificerade brott begångna i sjötrafik som är straffbara enligt 23 kap. i strafflagen. På så sätt täcker man in följande brott som nämns i strafflagens 23 kap.: äventyrande av trafiksäkerheten (SL 23:1), grovt äventyrande av trafiksäkerheten (SL 23:2), fylleri i sjötrafik (SL 23:5), överlämnande av fortskaffningsmedel till berusad (SL 23:8) och förande av fortskaffningsmedel utan behörighet (SL 23:10). Också störande av trafik begånget i sjötrafik (SL 23:11 a) bör enligt utskottet tas med i 8 punkten (7 punkten i RP).

Utskottet föreslår att lagförslagets 4 § 10 punkt i stället för den inexakta formuleringen i propositionen säger ut att gränsszonsförseelse som avses i 72 § i gränsbevakningslagen (4 § 9 punkten i RP) hör till de brott som Gränsbevakningsväsendet ska undersöka.

I den form som utskottet föreslår får 4 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet följande lydelse:

4 §

Brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka

Gränsbevakningsväsendet har till uppgift att förhindra, avslöja och utreda

- 1) riksgränsbrott enligt 17 kap. 7 och 7 a § i strafflagen (39/1889),
- 2) ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 och 8 a § i strafflagen,
- 3) ordnande av olaglig inresa och till det anknuten människohandel enligt 25 kap. 3 och 3 a § i strafflagen och ordnande av olaglig inresa och till det anknutet annat brott mot friheten enligt 25 kap. i strafflagen,
- 4) förfalskningsbrott enligt 33 kap. 1–4 § i strafflagen i fråga om dokument som ska granskas av Gränsbevakningsväsendet,
- 5) territoriekränkning enligt 17 kap. 7 b § i strafflagen och annan kränkning av Finlands territoriella integritet,
- 6) *jaktbrott enligt 1 §, grovt jaktbrott enligt 1 a §, döljande av olagligt byte enligt 4 § och grovt döljande av olagligt byte enligt 4 a § i 48 a kap. i strafflagen,*

Betänkande FvUB 28/2017 rd

7) underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad Gränsbevakningsväsendet ska övervaka,

8) gärningar som utgör brott enligt 20 kap. i sjölagen (674/1994) och enligt sjötrafiklagen (463/1996) samt i sjötrafik begånget äventyrande av trafiksäkerheten enligt 1 §, grovt äventyrande av trafiksäkerheten enligt 2 §, fylleri i sjötrafik enligt 5 §, överlämnande av fortskaffningsmedel till berusad enligt 8 §, förande av fortskaffningsmedel utan behörighet enligt 10 § och störande av trafik enligt 11 a § i 23 kap. i strafflagen,

9) brott som riktar sig mot en gränsbevakningsmyndighet eller mot gränsmärken och gränsanordningar som Gränsbevakningsväsendet svarar för,

10) gränssonsförseelse enligt 72 § i gränsbevakningslagen,

11) häleribrott och häleriförseelser enligt 32 kap. 1–5 § i strafflagen i samband med in- eller utresekontroll,

12) misstanke om att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet och som omfattas av i 30 eller 31 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning avsedda militära disciplinåtgärder har gjort sig skyldig till ett brott som enligt 2 § i militära rättegångslagen (326/1983) ska handläggas som ett militärt rättegångsärende, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning,

13) misstanke om att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett tjänstebrott enligt 40 kap. i strafflagen, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning.

13 §. Användning av hemliga metoder för inhämtande av information. Paragrafen gäller tillämpningen av hemliga metoder för inhämtande av information inom brottsbekämpningen vid Gränsbevakningsväsendet. Där räknas de hemliga metoder för inhämtande av information upp som får användas vid förebyggande av brott som avses i 4 § och som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller för avvärijande av risken. Utskottet har stannat för att skriva in bestämmelser om vanlig användning av informationskällor vid Gränsbevakningsväsendet och föreslår därför att användningen av informationskällor nämns i 13 § i lagförslag 1 på följande sätt:

13 §

Användning av hemliga metoder för inhämtande av information

Detta kapitel innehåller bestämmelser om användning av teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teledresser eller teleterminalutrustning, *användning av informationskällor* och kontrollerade leveranser i syfte att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller i

Betänkande FvUB 28/2017 rd

syfte att avvärja en fara. Dessa metoder för inhämtande av information kan användas i hemlighet för dem som de riktas mot.

25 §. Teknisk avlyssning och dess förutsättningar. Gränsbevakningsväsendet har rätt till teknisk avlyssning med stöd av 25 § 5 mom. om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller en persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande påpekar förvaltningsutskottet att med beaktande av syftet med regleringen handlar stormningsobservation enligt 25 § 5 mom. inte om en långvarig utan snarare om en kortvarig och enstaka utövning av befogenhet. Stormningsobservation karakteriseras av att den behövs i enstaka konkreta situationer där man måste agera snabbt för att avvärja en överhängande fara som hotar någons liv eller hälsa. Därför föreslår förvaltningsutskottet att 25 § 5 mom. i lagförslag 1 kompletteras med ordet "kortvarig" enligt följande:

Gränsbevakningsväsendet har trots 2 mom. alltid rätt att utföra *kortvarig* teknisk avlyssning, om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

Användning av informationskällor och kontrollerade leveranser

Utskottet föreslår att en mellanrubrik i för 3 kap. om hemliga metoder för inhämtande av information omformuleras till "Användning av informationskällor och kontrollerade leveranser".

36 §. Användning av informationskällor. (Ny) Med hänvisning till den allmänna motivering som ovan föreslår utskottet en ny 36 § där 1 mom. definierar vanlig användning av informationskällor. Med användning av informationskällor avses annat än sporadiskt konfidentiellt mottagande av information av betydelse för skötseln av uppgifter som gäller bekämpning av brott som Gränsbevakningsväsendet enligt lag ska undersöka, av personer som inte hör till gränsbevakningsmyndigheten eller någon annan förundersökningsmyndighet (informationskälla).

Enligt definitionen ska de som lämnar enstaka uppgifter inte vara informationskällor som avses i lagen. En informationskälla är en person som inte hör till förundersökningsmyndigheten, eftersom samarbete mellan förundersökningsmyndigheterna inte kan betraktas som verksamhet som omfattas av användning av informationskällor. Inom Gränsbevakningsväsendet är användningen av uppgifter från informationskällor avgränsad till Gränsbevakningsväsendets undersökningsuppdrag, alltså till förhindrande och utredning av brott. Utskottet föreslår inte att Gränsbevakningsväsendet ska få rätt till styrd användning av informationskällor. Vanlig användning av informationskällor bygger på att personen frivilligt och på eget initiativ lämnar uppgifterna.

I 2 mom. föreslår utskottet i linje med lagstiftningen om polisen att uppgifter om informationskällor ska få registreras i ett personregister. Det ska också vara en princip att uppgifterna registreras. Utskottet har inte kännedom om någon grund för att inte registrera uppgifterna i ett person-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

register. På behandlingen av uppgifterna i personregistret tillämpas lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005).

Den grundläggande bestämmelsen om användning av informationskällor, den nya 36 §, i lagförslag 1 innebär att den påföljande paragrafnumreringen ändras. Följaktligen måste också hänvisningarna i 40, 48, 50, 51 och 53 § i propositionen korrigeras. Hänvisningarna måste också justeras i 14 a § i lagförslag 4, 56 § i lagförslag 5 och 4 § i lagförslag 8.

Förvaltningsutskottet föreslår att den nya 36 § godkänns med följande innehåll:

36 §

Användning av informationskällor

Med användning av informationskällor avses annat än sporadiskt konfidentiellt mottagande av information av betydelse för skötseln av uppgifter som gäller förhindrande och utredning av brott som Gränsbevakningsväsendet enligt lag ska undersöka av personer som inte hör till gränsbevakningsmyndigheten eller någon annan förundersökningsmyndighet (informationskälla).

Uppgifter om informationskällor får registreras i ett personregister. Bestämmelser om behandling av uppgifterna finns i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

41 (40) §. Beslut om skyddande. Paragrafen föreskriver om skyddande av hemligt inhämtande av information. På grund av den ändrade paragrafnumreringen till följd av den nya 36 § måste hänvisningen i 41 § 1 mom. justeras.

41 §

Beslut om skyddande

Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 40 § 2 mom. fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

48 (47) §. Användning av överskottsinformation. Enligt 47 § 1 mom. i propositionen får Gränsbevakningsväsendet använda överskottsinformation, om informationen gäller ett sådant brott för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda en hemlig metod för inhämtande av information som ingår i Gränsbevakningsväsendets befogenheter. Enligt motiveringen till paragrafen begränsar bestämmelsen inte överlåtelse av överskottsinformation, om en annan förundersökningsmyndighet behöver informationen för utredningen av ett brott och det enligt den lagstiftning som gäller förundersökningsmyndigheten skulle ha varit tillåtet att använda överskottsinformation som fås på motsvarande sätt.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Med hänvisning till den allmänna motiveringen föreslår utskottet att bestämmelsen preciseras på så sätt att Gränsbevakningsväsendet får använda överskottsinformation uteslutande vid utredning av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Dessutom föreslår utskottet att ordalydelsen i 4 mom. preciseras så att momentet gäller inriktning av "Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpningsverksamhet" i stället för inriktning av Gränsbevakningsväsendets "verksamhet".

Förvaltningsutskottet föreslår att 48 § godkänns med följande lydelse:

48 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får användas vid utredning av brott *som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka*, om informationen gäller ett sådant brott *som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka* och för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda den i detta kapitel avsedda metod för inhämtande av information som har använts då informationen har fåtts.

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott *som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka* och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

Beslut om användningen av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken. Bestämmelser om att användningen av överskottsinformation ska antecknas i förundersökningsprotokollet finns i 9 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen och om att sådan användning ska uppges i stämningsansökan finns i 5 kap. 3 § 1 mom. 8 punkten i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för förhindrande av brott *som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka*, för inriktning av Gränsbevakningsväsendets *brottsbekämpningsverksamhet* och som utredning till stöd för att någon är oskyldig.

Överskottsinformation får också användas för förhindrande av betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller av betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Om det inte hör till Gränsbevakningsväsendets behörighet att förhindra sådan fara eller skada, ska ärendet utan dröjsmål överföras till en behörig myndighet.

Bestämmelser om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av tvångsmedelslagen får användas *för att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka* finns i 10 kap. 56 § i den lagen.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

49 (48) §. Utplåning av information. Paragrafen föreskriver om utplåning av hemligt inhämtad information. Hemligt inhämtad information ska enligt 1 mom. utplånas utan dröjsmål efter att det har framgått att den inte behövs för förhindrande eller utredning av brott eller för avvärjande av en fara.

Överskottsinformation får dock enligt 2 mom. bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, om informationen gäller ett brott som avses i 47 § 1 eller 2 mom. eller om den behövs för förhindrande av ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen.

Till följd av den ändrade paragrafnumreringen föreslår utskottet att hänvisningen i 49 § 2 mom. ändras till att gälla 48 § 1 och 2 mom. i stället för 47 § 1 och 2 mom.

51 (50) §. Utplåning av information som fåtts i en brådskande situation. Utifrån det som sagts tidigare föreslår utskottet att hänvisningen i sista meningen i 51 § ska gälla 48 § i stället för 47 §.

52 (51) §. Underrättelse om hemligt inhämtande av information. Paragrafen gäller underrättelse om hemligt inhämtande av information till den berörda personen. Den domstol som beviljat tillståndet ska samtidigt skriftligen informeras om underrättelsen. I 7 mom. sägs det att 38 § ska iakttas vid handläggning av underrättelseärenden i domstol. Utskottet föreslår att hänvisningen ändras så att den gäller 39 §.

54 (53) §. Begränsning av partsoffentlighet i vissa fall. Paragrafen gäller de situationer där partsoffentligheten behöver begränsas. I fråga om 52 § har utskottet ovan noterat att där föreskrivs om underrättelse om hemligt inhämtande av information till den berörda personen. Utskottet föreslår att hänvisningen i 54 § 1 och 2 mom. ska gälla underrättelser enligt 52 § i stället för 51 §.

63 (62) §. Brottsförebyggande åtgärder som sträcker sig till en främmande stats territorium. Gränsbevakningsväsendet har med stöd av 1 mom. rätt att i syfte att utreda ett brott eller gripa en person som misstänks för ett brott fortsätta en observation, teknisk observation eller förföljelse som påbörjats i Finland in på en främmande stats territorium enligt vad som i Europeiska unionens lagstiftning eller i internationella avtal som är bindande för Finland föreskrivs om rätt- en att fortsätta en sådan åtgärd på en främmande stats territorium.

På en gränsbevakningsmans skyldigheter och rättigheter då han eller hon utför uppdrag som avses i 1 mom. utanför finskt territorium tillämpas samma bestämmelser och föreskrifter som i fråga om tjänsteuppdrag som utförs i Finland, står det å sin sida i 2 mom. Bestämmelser om förmåner som har samband med ställningen som tjänsteman finns i tjänstekollektivavtalen.

En proposition med förslag till ändring av den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller lämnande och mottagande av internationellt bistånd (RP 107/2016 rd) var under behandling i riksdagen när den föreliggande propositionen lämnades. En lag om ändring av gränsbevakningslagen (425/2017), som ingick i den förstnämnda propositionen, trädde i kraft den 1 juli 2017.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

I sitt betänkande om proposition RP 107/2016 rd anser utskottet i fråga om den föreslagna 35 h § i gränsbevakningslagen att villkoren för tjänsteförhållandet fastställs enligt tjänstekollektivavtalen. I det sammanhanget ansåg utskottet att den informativa bestämmelsen om detta var onödig (FvUB 9/2017 rd). Utskottet föreslår att sista meningen i motsvarande informativa 2 mom. stryks i 63 § i det föreliggande lagförslaget (62 § i RP).

2 Lagen om ändring av gränsbevakningslagen (lagförslag 2)

77 §. Handräckning av gränsbevakningsväsendet. Så som utskottet noterat ovan i fråga om 63 § i lagförslag 1 var en proposition med förslag till ändring av den lagstiftning inom inrikesministeriets förvaltningsområde som gäller lämnande och mottagande av internationellt bistånd (RP 107/2016 rd) under behandling i riksdagen när den föreliggande propositionen lämnades. Utifrån den förstnämnda propositionen har bland annat en ändring av 77 § i gränsbevakningslagen (425/2017) godkänts, vilket inte har kunnat beaktas i den föreliggande propositionen. För att samordna den tidigare regleringen och 77 § i den föreliggande gränsbevakningslagen föreslår utskottet att 77 § 3 mom. och ingressen i lagförslag 2 ändras. Utskottet föreslår att 77 § 3 mom. får följande lydelse:

77 §

Handräckning av gränsbevakningsväsendet

Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. *Beslut om assistans som ges utanför finskt territorium fattas av chefen för gränsbevakningsväsendet. Om det är fråga om assistans utanför finskt territorium som är särskilt betydande med tanke på den inre säkerheten, fattas beslutet av inrikesministeriet. Bestämmelser om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd finns dessutom i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.*

3 Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (lagförslag 4)

Ingressen måste ändras till följd av ändringarna i lagförslaget.

7 §. Undersöknings- och handräckningsregistret. I 3 mom. föreslår utskottet en ny 4 punkt om att det i Gränsbevakningsväsendets undersöknings- och handräckningsregister får registreras uppgifter om personer som är informationskällor enligt 36 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet samt uppgifter om användning och övervakning av informationskällor. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 2 § 3 mom. 9 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Person-, adress- och telefonuppgifter om informationskällor avses enligt uppgift bli registrerade i en särskild del av registret med mycket begränsad användarbehörighet. I den mer allmänna delen av registret ska det registreras uppgifter om informationskällans profil, alltså om vilken typ av brottslighet personen kan lämna information. Registret ska också innehålla uppgifter om de gränsbevakningsmän som svarar för behandlingen av informationskällan. Uppgifter om enskilda brott som lämnats av informationskällor och om personer som möjligen misstänks för brott ska registreras i Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott (11 §).

Det föreslagna registret ska finnas till för administrering av informationskällor. Det har betydelse bland annat för tillsynen över användningen av informationskällor och för bedömningarna av informationskällors tillförlitlighet.

Bestämmelser om utplåning av uppgifter om informationskällor finns i 31 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet. Där står det att uppgifter i undersöknings- och handräckningsregistret utplånas enligt vad som i 22 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet föreskrivs om utplåning av motsvarande uppgifter ur informationssystemet för polisärenden. Enligt 1 mom. 9 a--punkten i den paragrafen ska uppgifterna om informationskällan utplånas tio år från det att den senaste anteckningen om informationskällan gjordes.

14 a §. Behandling av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder. Av det föreslagna 1 mom. framgår det att bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder finns i 47 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Eftersom paragrafnumreringen i den lagen ändras måste hänvisningen ändras så att den gäller 48 § i stället för 47 §.

42 §. Inskränkningar i rätten till insyn. (Ny) Eftersom bestämmelser om användning av informationskällor tas in i den föreliggande lagstiftningen måste också 42 § ändras trots att den inte ingår i propositionen. Utskottet föreslår att 1 mom. 4 punkten kompletteras med att personen inte har rätt till insyn i registeruppgifter om informationskällor när det gäller personer eller gärningar. Det är motiverat eftersom utlämnandet av uppgifter om informationskällor kan vara skadligt för förhindrandet eller utredningen av brott. Dessutom kan det försätta informationskällan i allvarlig fara. Bestämmelsen motsvarar 45 § 1 mom. 4 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Inskränkningen i rätten till insyn innebär att den registrerade inte själv kan nyttja rätten till insyn. Men på begäran av den registrerade kan dataombudsmannen kontrollera att uppgifterna om den registrerade är införda i enlighet med lag.

4 Lag om ändring av 5 och 10 kap. i tvångsmedelslagen (lagförslag 5)

39 §. Användning av informationskällor och förutsättningar för styrd användning av informationskällor. (Ny) Till följd av att bestämmelser om användning av informationskällor införs i samband med reformen måste 10 kap. 39 § 4 mom. i tvångsmedelslagen kompletteras med bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets användning av informationskällor, trots att den bestämmelsen inte ingår i propositionen. För Gränsbevakningsväsendet gäller bara vanlig använd-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

ning av informationskällor. Av momentet framgår också att inga arvoden betalas inom användningen av informationskällor. Samtidigt måste lagens ingress ändras.

39 §

Användning av informationskällor och förutsättningar för styrd användning av informationskällor

Bestämmelser om registrering av uppgifter om informationskällor (*utesl.*) finns i polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om betalning av arvode finns i polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

56 §. Användning av överskottsinformation. I propositionen föreslås det att 6 mom. ändras på så sätt att det i fråga om användning av överskottsinformation vid brottsutredning hänvisas till 47 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet, där det framöver avses ingå bestämmelser i frågan när det gäller Gränsbevakningsväsendet. Till följd av de ändringar som utskottet föreslår i paragrafnumreringen i lagförslag 1 behöver hänvisningen ändras så att den gäller 48 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet i stället för 47 §.

5 Lag om ändring av lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet (lagförslag 8)

4 §. Förfarande vid internationella kontrollerade leveranser. I paragrafen finns en förteckning över de lagbestämmelser om PTG-myndigheter som reglerar kontrollerade leveranser samt förutsättningarna för och övervakningen av sådana leveranser. Där ingår också en hänvisning till 36 och 37 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Till följd av de ändringar som utskottet föreslår i den lagen måste paragrafnumreringen också här ändras så att den gäller 37 och 38 §.

Lagstiftningsordning

Av grundlagsutskottets utlåtande GrUU 36/2017 rd framgår det att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 3, 6, 7 och 9—13 i proposition RP 41/2017 rd utan ändringar.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Riksdagen godkänner lagförslag 1, 2, 4, 5 och 8 i proposition RP 41/2017 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas utöver gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) på till Gränsbevakningsväsendets uppgifter hörande åtgärder för förhindrande, avslöjande, utredning och överlämnande för åtalsprövning av brott.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska vid sådan förundersökning av brottmål som hör till Gränsbevakningsväsendets uppgifter iakttas vad som i förundersökningslagen (805/2011) och tvångsmedelslagen (806/2011) samt annanstans i lag föreskrivs om förundersökning och tvångsmedel.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *brottsbekämpning* förhindrande, avslöjande och utredning av brott,
- 2) *förhindrande av brott* åtgärder som syftar till att förhindra ett brott eller försök till och förberedelse till brott, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer

Betänkande FvUB 28/2017 rd

att göra sig skyldig till brott, samt åtgärder som syftar till att avbryta ett redan påbörjat brott och begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför,

3) *avslöjande av brott* åtgärder som syftar till att klarlägga om det för inledande av förundersökning av ett brott finns en i 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen avsedd grund, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet kan antas att ett brott har begåtts,

4) *utredning av brott* förundersökning av ett brott,

5) *gränsbevakningsman* en i 15 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning avsedd tjänsteman vid Gränsbevakningsväsendet med i denna eller någon annan lag angivna särskilda befogenheter,

6) *anhållningsberättigad tjänsteman* en i 2 kap. 9 § 1 mom. 3 punkten i tvångsmedelslagen avsedd tjänsteman vid Gränsbevakningsväsendet,

7) *förvaltningsenhet* en sådan enhet vid Gränsbevakningsväsendet som avses i 3 § 1 mom. i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning.

2 kap.

Gränsbevakningsväsendets uppgifter och befogenheter vid brottsbekämpning

3 §

Gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning

Gränsbevakningsväsendet vidtar åtgärder för att förhindra, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med andra myndigheter med iakttagande av vad som föreskrivs i denna lag eller annanstans i lag. Gränsbevakningsväsendet är en i förundersökningslagen avsedd förundersökningsmyndighet. **Bestämmelser om de allmänna principer som ska iakttagas i Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpning, särskilt när det gäller respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, proportionalitetsprincipen och principen om minsta olägenhet, finns i 2 kap. i gränsbevakningslagen.**

Bestämmelser om samarbete mellan myndigheter i brottsbekämpningsärenden finns i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (687/2009).

4 §

Brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka

Gränsbevakningsväsendet har till uppgift att förhindra, avslöja och utreda

1) riksgränsbrott enligt 17 kap. 7 och 7 a § i strafflagen (39/1889),
2) ordnande av olaglig inresa enligt 17 kap. 8 och 8 a § i strafflagen,
3) ordnande av olaglig inresa och till det anknuten människohandel enligt 25 kap. 3 och 3 a § i strafflagen och ordnande av olaglig inresa och till det anknutet annat brott mot friheten enligt 25 kap. i strafflagen,

4) förfalskningsbrott enligt 33 kap. 1–4 § i strafflagen i fråga om dokument som ska granskas av Gränsbevakningsväsendet,

Betänkande FvUB 28/2017 rd

5) territoriekränkning enligt 17 kap. 7 b § i strafflagen och annan kränkning av Finlands territoriella integritet,

6) jaktbrott enligt 1 §, grovt jaktbrott enligt 1 a §, döljande av olagligt byte enligt 4 § och grovt döljande av olagligt byte enligt 4 a § i 48 a kap. i strafflagen,

7) underlåtelse att iaktta en bestämmelse vars efterlevnad Gränsbevakningsväsendet ska övervaka,

8) gärningar som utgör brott enligt 20 kap. i sjölagen (674/1994) och enligt sjötrafiklagen (463/1996) samt i sjötrafik begånget äventyrande av trafiksäkerheten enligt 1 §, grovt äventyrande av trafiksäkerheten enligt 2 §, fylleri i sjötrafik enligt 5 §, överlämnande av fortskaffningsmedel till berusad enligt 8 §, förande av fortskaffningsmedel utan behörighet enligt 10 § och störande av trafik enligt 11 a § i 23 kap. i strafflagen,

9) brott som riktar sig mot en gränsbevakningsmyndighet eller mot gränsmärken och gränsanordningar som Gränsbevakningsväsendet svarar för,

10) gränsszonsförseelse enligt 72 § i gränsbevakningslagen,

11) häleribrott och häleriförseelser enligt 32 kap. 1–5 § i strafflagen i samband med in- eller utresekontroll,

12) misstanke om att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet och som omfattas av i 30 eller 31 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning avsedda militära disciplinåtgärder har gjort sig skyldig till ett brott som enligt 2 § i militära rättegångslagen (326/1983) ska handläggas som ett militärt rättegångsärende, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning,

13) misstanke om att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett tjänstebrott enligt 40 kap. i strafflagen, om inte något annat följer av försvarsmaktens eller polisens befogenheter vid förundersökning.

5 §

Annan förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet

Gränsbevakningsväsendet kan på en annan förundersökningsmyndighets begäran göra förundersökning även i ett ärende som inte avses i 4 §, om ärendet hänförs till en förundersökning som Gränsbevakningsväsendet har inlett och åtalet i ärendet kan handläggas vid domstol samtidigt som åtalet för ett brott som håller på att undersökas av Gränsbevakningsväsendet.

6 §

En gränsbevakningsmans uppgifter och befogenheter vid brottsbekämpning

Bestämmelser om en gränsbevakningsmans uppgifter, befogenheter, rättigheter och skyldigheter finns förutom i denna lag även i gränsbevakningslagen, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet och i annan lag.

Vid förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet har en gränsbevakningsman samma rätt att vidta utredningsåtgärder enligt förundersökningslagen och använda tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen som en polisman vid en polismyndighets förundersökning, om inte något annat föreskrivs i denna eller någon annan lag.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

7 §

Anmälningsskyldighet

Gränsbevakningsväsendet ska underrätta polisen när det vidtar åtgärder för att förebygga och utreda brott och i samband med detta använder hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel som avses i denna lag och i tvångsmedelslagen. Gränsbevakningsväsendet kommer tillsammans med polisen överens om vilka brott som omfattas av anmälningsskyldigheten och om hur anmälan ska ske i praktiken.

8 §

Överföring av förhindrande och utredning av brott till polisen eller Tullen

Om inte något annat följer av bestämmelserna om arbetsfördelningen mellan Gränsbevakningsväsendet, polisen och Tullen, överför Gränsbevakningsväsendet förhindrandet och utredningen av tullbrott enligt lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) till Tullen och förhindrandet och utredningen av andra brott till polisen, om arten och omfattningen av ärendet eller de nödvändiga åtgärderna förutsätter det eller om myndigheten i fråga kräver det. Gränsbevakningsväsendet ska i det ärende som överförs trygga förhindrandet och utredningen av brottet till dess att ärendet har överförts.

Den myndighet som förhindrandet och utredningen av ett brott överförs till ska ge Gränsbevakningsväsendet tillfälle att delta i förhindrandet och utredningen även efter överföringen, om ärendet gäller

- 1) riksgränsbrott,
- 2) ordnande av olaglig inresa och sådana brott som riktar sig mot friheten och är anknutna till detta,
- 3) förfälskning av dokument som granskas av Gränsbevakningsväsendet, eller
- 4) kränkning av Finlands territoriella integritet.

Gränsbevakningsväsendet ska överföra utredningen av brottet till polisen, när det finns skäl att misstänka att en person som tjänstgör vid Gränsbevakningsväsendet har gjort sig skyldig till ett brott som ska handläggas som militärt rättegångsärende eller till ett brott som avses i 40 kap. i strafflagen och brottets allvar eller tilltron till en objektiv undersökning kräver det.

9 §

Undersökningsledare

Vid förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet ska undersökningsledaren vara en anställningsberättigad tjänsteman.

Närmare bestämmelser om den utbildning som krävs av den som förordnas till undersökningsledare vid Gränsbevakningsväsendet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

10 §

Anmärkning

En gränsbevakningsman kan tilldela den brottsmisstänkte en muntlig eller skriftlig anmärkning, om förundersökningen läggs ned med stöd av 3 kap. 9 § i förundersökningslagen.

11 §

Bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande och straffyrkande

En gränsbevakningsman utfärdar bötesyrkanden, bötesförelägganden, ordningsbotsförelägganden eller straffyrkanden med iakttagande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).

12 §

Verkställighet av en förverkandepåföljd samt återlämnande av föremål, egendom och handlingar som tagits i beslag

Vad som i 38 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) föreskrivs om polisens uppgifter vid verkställigheten av en förverkandepåföljd och i 7 kap. 23 § 2–4 mom. i tvångsmedelslagen föreskrivs om återlämnande av föremål, egendom eller handlingar som tagits i beslag ska även tillämpas på Gränsbevakningsväsendet i brottmål som det undersöker.

Beslut om försäljning av beslagtaget föremål enligt 7 kap. 13 § 3 mom. i tvångsmedelslagen fattas av förvaltningsenhetens chef.

En förverkandepåföljd enligt 38 § i lagen om verkställighet av böter verkställs av förvaltningsenheten.

3 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

Allmänna bestämmelser

13 §

Användning av hemliga metoder för inhämtande av information

Detta kapitel innehåller bestämmelser om användning av teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, **användning av informationskällor** och kontrollerade leveranser i syfte att förhindra ett brott som det an-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

kommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller i syfte att avvärja en fara. Dessa metoder för inhämtande av information kan användas i hemlighet för dem som de riktas mot.

14 §

Förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information

En allmän förutsättning för användning av en hemlig metod för inhämtande av information är att man med den metoden kan antas få information som behövs för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka eller avvärja en fara.

Utöver vad som nedan föreskrivs om särskilda förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information får systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av personer, teknisk observation av utrustning och kontrollerade leveranser användas bara om dessa metoder kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Användning av en hemlig metod för inhämtande av information ska avslutas före utgången av den tid som anges i beslutet, om syftet med användningens har nåtts eller om det inte längre finns förutsättningar för att använda metoden.

15 §

Fortsatt hemligt inhämtande av information för utredning av brott

Om det under tiden för hemligt inhämtande av information som inletts för att förhindra ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka framgår att det finns anledning att misstänka att det brott om vilket information inhämtas har begåtts, får information för utredning av brottet inhämtas i ytterligare tre dygn, dock högst så länge tillståndet är giltigt. Om det för utredningen av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka är behövt att använda ett sådant hemligt tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen, ska ärendet inom den nämnda tiden föras för avgörande till den myndighet som är behörig att besluta om användning av tvångsmedlet.

Inhämtande av information ur telenät

16 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Med *teleövervakning* avses i denna lag att identifieringsuppgifter inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett sådant allmänt kommunikationsnät som avses i informationssamhällsbalken (917/2014) eller till ett därtill anslutet kommunikationsnät eller som har mottagits till en sådan adress eller utrustning, samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med *identifieringsuppgifter* avses i 3 § 40 punkten i informationssamhällsbalken avsedd information som kan kopplas till en juridisk eller fysisk person och som behandlas för att överföra meddelanden.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka kan Gränsbevakningsväsendet ges tillstånd till teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt annars används av en person som på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande eller av annan orsak med fog kan antas komma att göra sig skyldig till

- 1) grovt ordnande av olaglig inresa,
- 2) grovt ordnande av olaglig inresa och ett till det anknutet människohandelsbrott, eller
- 3) grovt jaktbrott.

17 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning får Gränsbevakningsväsendet för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka rikta teleövervakning mot adressen eller utrustningen, om någon på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst två år, eller något annat brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och som begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen.

18 §

Beslut om teleövervakning

Beslut om tillstånd till teleövervakning enligt 16 § 2 mom. och 17 § fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Om ett i 1 mom. avsett ärende som gäller teleövervakning kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teleövervakning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att teleövervakningen började användas.

Tillstånd kan meddelas för högst en månad åt gången och det kan även gälla en viss tidsperiod som föregått tillståndet. Denna tidsperiod kan vara längre än en månad.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleövervakning grundar sig på,
- 4) samtycke, om detta är en förutsättning för teleövervakningen,
- 5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 6) den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,
- 7) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen,
- 8) eventuella begränsningar i och villkor för teleövervakningen.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

19 §

Inhämtande av basstationsuppgifter och dess förutsättningar

Med *inhämtande av basstationsuppgifter* avses inhämtande av information om teleterminalutrustningar och teleadresser som redan är eller kommer att bli registrerade i ett telesystem via en viss basstation.

Gränsbevakningsväsendet kan ges tillstånd att inhämta basstationsuppgifter som är relevanta för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka, om det på grund av en persons yttranden, hotelser eller uppträdande eller annars med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år.

20 §

Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter

Beslut om tillstånd till inhämtande av basstationsuppgifter fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om inhämtande av basstationsuppgifter till dess att domstolen har avgjort yrkandet om tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Tillstånd ges för en viss tidsperiod.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om inhämtande av basstationsuppgifter ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten,
- 2) de fakta som förutsättningarna för inhämtandet av basstationsuppgifter grundar sig på,
- 3) den tidsperiod som tillståndet gäller,
- 4) vilken basstation tillståndet gäller,
- 5) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar inhämtandet av basstationsuppgifter,
- 6) eventuella begränsningar i och villkor för inhämtandet av basstationsuppgifter.

Systematisk observation, förtäckt inhämtande av information och teknisk observation

21 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Med *observation* avses iakttagande av en viss person i hemlighet i syfte att inhämta information. Vid observation får en kamera eller annan motsvarande teknisk anordning trots 24 kap. 6 § i strafflagen användas för att göra visuella iakttagelser.

Med *systematisk observation* avses annan än kortvarig observation av en person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får Gränsbevakningsväsendet systematiskt observera en person som avses i 2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst två år eller till häleribrott.

Observation som avses i denna paragraf får inte riktas mot utrymmen som används för boende av permanent natur. Tekniska anordningar får inte användas vid observation eller systematisk observation av hemfridskyddade platser som avses 24 kap. 11 § i strafflagen.

22 §

Beslut om systematisk observation

Beslut om systematisk observation fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Beslut om systematisk observation får fattas för högst sex månader åt gången.

Beslutet om systematisk observation ska vara skriftligt. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och den systematiska observationen grundar sig på,
- 4) beslutets giltighetstid,
- 5) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den systematiska observationen,
- 6) eventuella begränsningar i och villkor för den systematiska observationen.

23 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Med *förtäckt inhämtande av information* avses inhämtande av information genom kortvarig interaktion med en viss person där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter används för att hemlighålla gränsbevakningsmannens uppdrag.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får Gränsbevakningsväsendet använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en viss persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

- 1) grovt ordnande av olaglig inresa, eller
- 2) grovt ordnande av olaglig inresa och ett till det anknutet människohandelsbrott.

Förtäckt inhämtande av information är inte tillåtet i bostäder ens med bostadsinnehavarens medverkan.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

24 §

Beslut om förtäckt inhämtande av information

Beslut om förtäckt inhämtande av information för förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Beslutet om förtäckt inhämtande av information ska vara skriftligt. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerat,
 - 2) den förvaltningsenhet som ska genomföra det förtäckta inhämtandet av information och den gränsbevakningsman som ansvarar för uppdraget,
 - 3) det brott som ligger till grund för åtgärden,
 - 4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot,
 - 5) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,
 - 6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden,
 - 7) eventuella begränsningar i och villkor för det förtäckta inhämtandet av information.
- Beslutet ska ses över om omständigheterna förändras.

25 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Med *teknisk avlyssning* avses att en viss persons samtal eller meddelande, som inte är avsett för utomstående och i vilket avlyssnaren inte deltar, trots 24 kap. 5 § i strafflagen avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt med hjälp av en teknisk anordning, metod eller programvara i syfte att ta reda på innehållet i samtalet eller meddelandet eller utreda deltagarna eller en i 4 mom. avsedd persons verksamhet.

Teknisk avlyssning får inte riktas mot utrymmen som används för boende av permanent natur.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka har Gränsbevakningsväsendet rätt att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för boende av permanent natur. Gränsbevakningsväsendet kan också ges tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen får riktas mot utrymmen eller platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som denne besöker.

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år.

Gränsbevakningsväsendet har trots 2 mom. alltid rätt att utföra **kortvarig** teknisk avlyssning, om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

26 §

Beslut om teknisk avlyssning

Beslut om tillstånd till teknisk avlyssning som riktas mot en person som berövats sin frihet på grund av brott fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Beslut om teknisk avlyssning som avses i 25 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. i denna paragraf avsedd teknisk avlyssning fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om teknisk avlyssning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den tekniska avlyssningen grundar sig på,
- 4) tillståndets eller beslutets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det utrymme eller den plats av annat slag som avlyssningen riktas mot,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska avlyssningen,
- 7) eventuella begränsningar i och villkor för den tekniska avlyssningen.

27 §

Optisk observation och dess förutsättningar

Med *optisk observation* avses att man trots 24 kap. 6 § i strafflagen iakttar eller gör upptagningar av en viss person eller av ett utrymme eller någon annan plats med en kamera eller andra utplacerade tekniska anordningar, metoder eller programvaror.

Optisk observation får inte riktas mot ett utrymme som används för boende av permanent natur.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka har Gränsbevakningsväsendet rätt att rikta optisk observation mot personer utanför utrymmen som används för boende av permanent natur. Gränsbevakningsväsendet kan ges tillstånd att rikta optisk observation också mot personer som befinner sig i en myndighetslokal och som har berövats sin frihet på grund av brott. Optisk observation får riktas mot utrymmen eller platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som denne besöker.

En förutsättning för optisk observation av hemfridsskyddade utrymmen och andra i 24 kap. 11 § i strafflagen avsedda platser och av personer som berövats sin frihet på grund av brott är att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett i 25 § 4 mom. avsett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka. En förutsättning för annan optisk observation är att personen med fog kan antas komma att göra sig skyldig till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Gränsbevakningsväsendet har trots 2 mom. alltid rätt att utföra optisk observation, om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

28 §

Beslut om optisk observation

Beslut om tillstånd till optisk observation fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman, om observationen riktas mot ett hemfridsskyddat utrymme eller någon annan i 24 kap. 11 § i strafflagen avsedd plats eller mot en person som berövats sin frihet på grund av brott.

Beslut om optisk observation som avses i 27 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. i denna paragraf avsedd optisk observation fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om optisk observation ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den optiska observationen grundar sig på,
- 4) tillståndets eller beslutets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det utrymme eller den plats av annat slag som observationen riktas mot,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den optiska observationen,
- 7) eventuella begränsningar i och villkor för den optiska observationen.

29 §

Teknisk spårning och dess förutsättningar

Med *teknisk spårning* avses att förflyttning av föremål, ämnen eller egendom spåras med hjälp av radiosändare som fästs eller som redan finns på objektet eller med hjälp av någon annan motsvarande teknisk anordning, metod eller programvara.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får Gränsbevakningsväsendet rikta teknisk spårning mot föremål, ämnen eller egendom som är föremål för ett brott eller som en person antas inneha eller sannolikt kommer att inneha, om det på grund av personens yttranden eller hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att personen kommer att göra sig skyldig till ett sådant brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år.

Om syftet med teknisk spårning är att följa hur en person förflyttar sig genom att en spårningsanordning fästs i de kläder som denne bär eller i ett föremål som han eller hon bär med sig (*teknisk spårning av en person*), får åtgärden genomföras bara om personen i fråga med fog kan antas komma att begå ett brott som avses i 16 § 2 mom.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Gränsbevakningsväsendet har dessutom rätt att utföra teknisk spårning om det är nödvändigt för att en brottsbekämpningsåtgärd som Gränsbevakningsväsendet vidtar tryggt ska kunna vidtas och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller en persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

30 §

Beslut om teknisk spårning

Beslut om tillstånd till teknisk spårning av en person fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teknisk spårning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

En anhållningsberättigad tjänsteman beslutar om teknisk spårning som avses i 29 § 4 mom. och om annan än i 1 mom. i denna paragraf avsedd teknisk spårning.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst sex månader åt gången.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om teknisk spårning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningen för den tekniska spårningen grundar sig på,
- 4) tillståndets eller beslutets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det föremål, det ämne eller den egendom som spårningen riktas mot,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska spårningen,
- 7) eventuella begränsningar i och villkor för den tekniska spårningen av en person.

31 §

Teknisk observation av utrustning och förutsättningarna för sådan observation

Med *teknisk observation av utrustning* avses att en funktion, informationsinnehållet eller identifieringsuppgifterna i en dator eller i en liknande teknisk anordning eller i dess programvara på något annat sätt än enbart genom sinnesförmålor observeras, upptas eller behandlas på något annat sätt för att utreda omständigheter som är av betydelse för förhindrandet av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka.

Teknisk observation av utrustning får inte användas för inhämtande av information om innehållet i ett meddelande eller om identifieringsuppgifter.

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka kan Gränsbevakningsväsendet ges tillstånd att utföra teknisk observation av utrustning, om det på grund av en persons yttranden eller hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett i 25 § 4 mom. avsett brott. Gränsbevakningsväsendet får rik-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

ta teknisk observation av utrustning mot en dator eller en liknande teknisk anordning som personen i fråga sannolikt använder eller mot dess programvara.

32 §

Beslut om teknisk observation av utrustning

Beslut om tillstånd till teknisk observation av utrustning fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Om ärendet kräver omedelbara åtgärder, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teknisk observation av utrustning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart som möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Tillstånd kan ges för högst en månad åt gången.

I ett yrkande om tillstånd till och i ett beslut om teknisk observation av utrustning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt den förmodade brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den tekniska observationen av utrustning grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) den tekniska anordning eller programvara som åtgärden riktas mot,
- 6) den anhållningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska observationen av utrustning,
- 7) eventuella begränsningar i och villkor för den tekniska observationen av utrustning.

33 §

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning

För förhindrande av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får Gränsbevakningsväsendet med en teknisk anordning inhämta identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, om det är fråga om brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år.

För inhämtande av uppgifter som avses i 1 mom. får Gränsbevakningsväsendet bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för identifiering av teleadresser och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller de krav som avses i detta moment och att anordningarna inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller tjänster.

Beslut om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser och teleterminalutrustning fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

34 §

Installation och avinstallation av anordningar, metoder och programvara

Om det behövs för teknisk observation, har en gränsbevakningsman rätt att fästa anordningar, metoder och programvara som används för den tekniska observation på föremål, ämnen och egendom, i utrymmen och på andra platser och i informationssystem som åtgärden riktas mot. För att installera, ta i bruk och avinstallera en anordning, metod eller programvara har en gränsbevakningsman rätt att i hemlighet ta sig in i ovan nämnda objekt eller i ett ovan nämnt informationssystem samt att kringgå, låsa upp och på annat motsvarande sätt tillfälligt passera eller störa objektens eller informationssystemens säkerhetssystem. Särskilda bestämmelser gäller för husrannsakan.

Anordningar, metoder och programvara som används för teknisk observation får installeras i utrymmen som används för boende av permanent natur endast om domstolen har gett tillstånd till det på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman eller om installationen är nödvändig i sådana fall som avses i 25 § 5 mom., 27 § 5 mom. eller 29 § 4 mom.

35 §

Säkerheten för en gränsbevakningsman vid förtäckt inhämtande av information för förhindrande av brott

En anhållningsberättigad tjänsteman får besluta att en gränsbevakningsman som genomför förtäckt inhämtande av information för förhindrande av brott ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att tjänstemannens säkerhet ska kunna tryggas.

Avlyssningen och observationen får upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga gränsbevakningsmannens säkerhet. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för någon som har del i saken, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska utplånas när saken har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller avskrivits.

Användning av informationskällor och kontrollerade leveranser

36 § (Ny)

Användning av informationskällor

Med användning av informationskällor avses annat än sporadiskt konfidentiellt mottagande av information av betydelse för skötseln av uppgifter som gäller förhindrande och utredning av brott som Gränsbevakningsväsendet enligt lag ska undersöka av personer som inte hör till gränsbevakningsmyndigheten eller någon annan förundersökningsmyndighet (*informationskälla*).

Uppgifter om informationskällor får registreras i ett personregister. Bestämmelser om behandling av uppgifterna finns i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

37 (36) §

Kontrollerade leveranser och förutsättningar för sådana

Gränsbevakningsväsendet får avstå från att ingripa i transporten eller någon annan leverans av föremål, ämnen eller egendom eller dröja med att ingripa, om det behövs för identifiering av personer som medverkar i ett brott som håller på att begås eller för förhindrande av ett brott som är allvarligare eller en brottslig verksamhet som är mera omfattande än det brott som håller på att begås (*kontrollerad leverans*).

Gränsbevakningsväsendet får använda kontrollerade leveranser för förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år. Det förutsätts dessutom att de kontrollerade leveranserna kan övervakas och att det går att ingripa i dem vid behov. Åtgärden får inte heller orsaka betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. För myndighetssamarbete som syftar till att genomföra kontrollerade leveranser gäller särskilda bestämmelser.

För internationella kontrollerade leveranser som hör samman med internationella avtal eller andra förpliktelser som är bindande för Finland gäller särskilda bestämmelser.

38 (37) §

Beslut om kontrollerade leveranser

Beslut om kontrollerade leveranser som utförs av Gränsbevakningsväsendet fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Beslut kan meddelas för högst en månad åt gången.

I beslutet ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,
- 4) syftet med inhämtandet av information och genomförandeplanen,
- 5) den transport eller leverans av annat slag som är föremål för åtgärden,
- 6) beslutets giltighetstid,
- 7) eventuella begränsningar i och villkor för de kontrollerade leveranserna.

Bestämmelser om underrättelse om ett beslut enligt denna paragraf till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Gemensamma bestämmelser

39 (38) §

Förfarandet i domstol

Vid handläggning och avgörande i domstol av tillståndsärenden som gäller hemligt inhämtande av information ska vad som i 3 kap. 1, 3, 8 och 10 § i tvångsmedelslagen föreskrivs om handläggning av häktningsärenden iakttas.

Ett yrkande som gäller hemligt inhämtande av information ska utan dröjsmål tas upp till behandling i domstol i närvaro av den gränsbevakningsman som framställt yrkandet eller en av denna förordnad gränsbevakningsman som är insatt i ärendet. Ärendet ska avgöras skyndsamt. Behandlingen kan också ske med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra.

När domstolen har beviljat tillstånd till teleövervakning för förhindrande av ett brott, får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrustning för förhindrande av samma brott utan att den gränsbevakningsman som framställt yrkandet eller en av denna förordnad gränsbevakningsman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i det tidigare tillståndsärendet. Ärendet kan behandlas utan att gränsbevakningsmannen är närvarande också efter det att användningen av metoden för inhämtande av information redan har avslutats.

Domstolen får avgöra ärendet utan att höra den person som med fog kan antas komma att begå eller har begått det brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och utan att höra innehavaren av teleadressen, teleterminalutrustningen eller det utrymme som ska avlyssnas eller övervakas. När ett ärende som avses i 17 § behandlas ska innehavaren av teleadressen eller teleterminalutrustningen dock ges tillfälle att bli hörd, om inte det finns anledning att avstå från det av skäl som har samband med förhindrade av brott. Vid handläggning av ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk observation av en frihetsberövad, ska en företrädare för den inrättning där den frihetsberövade hålls i förvar ges tillfälle att bli hörd, om inte denne har hörts tidigare och hörande därför är obehövligt.

Ett beslut i ett tillståndsärende får inte överklagas genom besvär. Klagan mot beslutet får anföras utan tidsbegränsning. Klagan ska behandlas skyndsamt.

40 (39) §

Skyddande av hemligt inhämtande av information

När Gränsbevakningsväsendet använder hemliga metoder för att inhämta information får Gränsbevakningsväsendet skjuta upp ingripandet i ett brott, om uppskovet inte orsakar betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Det förutsätts dessutom att uppskovet är nödvändigt för att dölja att information inhämtas eller för att trygga verksamhetens syfte.

Gränsbevakningsväsendet får använda falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda fal-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

ska handlingar, om det är nödvändigt för att skydda sådant hemligt inhämtande av information som redan genomförts eller pågår eller ska genomföras i framtiden.

En registeranteckning som avses i 2 mom. ska rättas när de förutsättningar som anges i det momentet inte längre finns.

41 (40) §

Beslut om skyddande

Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 40 § 2 mom. fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

En för uppdraget särskilt förordnad anhållningsberättigad gränsbevakningsman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande av inhämtande av information

Avdelningschefen och biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet ska föra förteckning över de registeranteckningar som Gränsbevakningsväsendet gjort och de handlingar som Gränsbevakningsväsendet upprättat, övervaka användningen av dem samt rätta anteckningarna.

42 (41) §

Yppandeförbud som gäller hemligt inhämtande av information

En anhållningsberättigad tjänsteman får av viktiga skäl som hänför sig till förhindrande av brott förbjuda en utomstående att röja sådana omständigheter om användningen av hemligt inhämtande av information som denne fått kännedom om. En förutsättning är dessutom att den utomstående med anledning av sitt uppdrag eller sin ställning har bistått eller blivit ombedd att bistå vid hemligt inhämtande av information.

Ett yppandeförbud meddelas för högst ett år åt gången. Förbudet ska bevisligen och i skriftlig form delges den som förbudet gäller. I förbudet ska de omständigheter som förbudet omfattar specificeras samt förbudets giltighetstid och hotet om straff för överträdelse av förbudet anges.

Till straff för överträdelse av yppandeförbudet döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

43 (42) §

Beräkning av tidsfrister

Vid beräkning av tidsfrister som avses i detta kapitel ska lagen om beräkning av laga tid (150/1930) inte tillämpas.

En i månader uttryckt tid går ut den dag i månaden som till sitt ordningsnummer motsvarar den dag då föreläggandet meddelades. Om motsvarande dag inte finns i den månad då den bestämda tiden löper ut, löper den bestämda tiden ut månadens sista dag.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

44 (43) §

Förbud mot avlyssning och observation

På förbud mot teknisk avlyssning och optisk observation tillämpas 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen.

45 (44) §

Granskning av upptagningar och handlingar

En anhållningsberättigad tjänsteman eller en av denne förordnad tjänsteman ska utan ogrundat dröjsmål granska de upptagningar och handlingar som uppkommit vid användningen av hemligt inhämtande av information.

46 (45) §

Undersökning av upptagningar

Upptagningar som uppkommit vid hemligt inhämtande av information får undersökas endast av domstol och anhållningsberättigade tjänstemän. På förordnande av en anhållningsberättigad tjänsteman eller enligt anvisning av domstol får upptagningarna undersökas även av andra gränsbevakningsmän, av experter eller andra som anlitas för att bistå vid inhämtande av information.

47 (46) §

Överskottsinformation

Med *överskottsinformation* avses information som fåtts genom teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter och teknisk observation, när informationen inte har samband med ett brott eller avvärijande av fara eller när den gäller något annat brott än det för vars förhindrande tillståndet att använda metoden har getts eller beslutet att använda metoden har fattats.

48 (47) §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får användas vid utredning av brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka, om informationen gäller ett sådant brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda den i detta kapitel avsedda metod för inhämtande av information som har använts då informationen har fåtts.

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Beslut om användningen av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken. Bestämmelser om att användningen av överskottsinformation ska antecknas i förundersökningsprotokollet finns i 9 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen och om att sådan användning ska uppges i stämningsansökan finns i 5 kap. 3 § 1 mom. 8 punkten i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för förhindrande av brott **som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka**, för inriktning av Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpningsverksamhet och som utredning till stöd för att någon är oskyldig.

Överskottsinformation får också användas för förhindrande av betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller av betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Om det inte hör till Gränsbevakningsväsendets behörighet att förhindra sådan fara eller skada, ska ärendet utan dröjsmål överföras till en behörig myndighet.

Bestämmelser om hur överskottsinformation som fått med stöd av tvångsmedelslagen får användas **för att förhindra brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka** finns i 10 kap. 56 § i den lagen.

49 (48) §

Utplåning av information

Hemligt inhämtad information ska utplånas utan dröjsmål efter att det har framgått att den inte behövs för förhindrande eller utredning av brott eller för avvärjande av en fara.

Överskottsinformation får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet, om informationen gäller ett brott som avses i **48 §** 1 eller 2 mom. eller om den behövs för förhindrande av ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte har lagrats i ett register eller fogats till förundersökningsmaterial ska utan onödigt dröjsmål utplånas så snart det blivit uppenbart att den inte kan användas eller att den inte längre behövs för förhindrande eller utredning av ett brott.

Basstationsuppgifter som avses i 19 § ska utplånas efter att det har framgått att informationen inte behövs för förhindrande eller utredning av brott eller för avvärjande av en fara.

50 (49) §

Avbrytande av teknisk avlyssning och av teknisk observation av utrustning

Om det framgår att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska avlyssningen avbrytas så snart som möjligt, och de upptagningar som fått genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som fått genom den utplånas utan dröjsmål. Skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll eller identifieringsuppgifter eller att den person som avses i 31 § 3 mom. inte använder den anordning som är föremål för observationen.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

51 (50) §

Utplåning av information som fåtts i en brådsakande situation

Om en anställningsberättigad tjänsteman i en brådsakande situation som avses i 18 § 2 mom., 20 § 1 mom., 30 § 1 mom. eller 32 § 1 mom. har beslutat att teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, teknisk spårning av en person eller teknisk observation av utrustning ska inledas men domstolen anser att det inte har funnits förutsättningar för åtgärden, ska åtgärden avslutas och det material som fåttts och anteckningarna om de uppgifter som fåttts genom åtgärden utplånas utan dröjsmål. Information som fåttts genom åtgärden får dock användas på samma villkor som överskottsinformation med stöd av 48 §.

52 (51) §

Underrättelse om hemligt inhämtande av information

Den som varit föremål för teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation och kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år efter att det har upphört.

På yrkande av en anställningsberättigad tjänsteman får domstolen besluta att underrättelsen enligt 1 mom. till den som varit föremål för åtgärden får skjutas upp med högst två år åt gången, om det är motiverat för att trygga pågående inhämtande av information, trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa. Domstolen får besluta att underrättelsen ska utebli helt och hållet, om det är nödvändigt för att trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa.

Om den som är föremål för inhämtandet av information inte är identifierad vid utgången av den föreskrivna tid eller det uppskov som avses i 1 eller 2 mom., ska personen i fråga underrättas skriftligen om den använda metoden för inhämtande av information utan ogrundat dröjsmål när hans eller hennes identitet har klarlagts.

Den domstol som beviljat tillståndet att använda en hemlig metod för inhämtande av information ska samtidigt skriftligen informeras om att föremålet för den underrättats.

Den som varit föremål för inhämtande av information genom systematisk observation och förtäckt inhämtande av information behöver inte underrättas, om inte förundersökning har inletts i ärendet. Om förundersökning inleds, iakttas 10 kap. 60 § i tvångsmedelslagen.

När domstolen överväger att skjuta upp underrättelsen eller att avstå från den i sådana fall som avses i 2 och 5 mom. ska domstolen i bedömningen också beakta en parts rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter.

Vid handläggning av underrättelseärenden i domstol ska 39 § iakttas.

53 (52) §

Protokoll

Användning av andra hemliga metoder för inhämtande av information än observation ska protokollföras utan ogrundat dröjsmål efter det att användningen har upphört.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Närmare bestämmelser om dokumentering av åtgärderna får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

54 (53) §

Begränsning av partsoffentlighet i vissa fall

Trots vad som föreskrivs i 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har den vars rättigheter eller skyldigheter saken gäller inte rätt att få vetskap om användningen av en metod för inhämtande av information enligt detta kapitel förrän en underrättelse enligt 52 § har gjorts. Han eller hon har inte heller rätt till insyn för registrerade enligt personuppgiftslagen (523/1999) eller lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet.

När en underrättelse enligt 52 § har gjorts har en person som avses i 1 mom. rätt att få vetskap om handlingar och upptagningar som hänför sig till det hemliga inhämtandet av information, utom om det för att trygga statens säkerhet eller skydda liv, hälsa, integritet eller sekretessbelagda taktiska och tekniska metoder är nödvändigt att inte lämna personen i fråga den informationen. Vid övervägande av om en handling, en upptagning eller information ska lämnas ut eller inte ska den i 1 mom. avsedda personens rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter beaktas vid bedömningen.

Uppgifter i en ljud- och bildupptagning får lämnas ut endast genom att upptagningen hålls tillgänglig hos Gränsbevakningsväsendet, där den kan avlyssnas eller ses, om det med beaktande av upptagningens innehåll finns anledning att anta att utlämnande av uppgifterna på annat sätt kan leda till en kränkning av integritetsskyddet för de personer som förekommer på upptagningarna.

55 (54) §

Teleföretags skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

Ett teleföretag ska utan ogrundat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleövervakning. Detsamma gäller de situationer där Gränsbevakningsväsendet genomför teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Teleföretaget ska dessutom ge en anställningsberättigad tjänsteman sådana uppgifter som företaget har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

56 (55) §

Ersättningar till teleföretag

Ett teleföretag har med iakttagande av 299 § i informationssamhällsbalken rätt till ersättning av statens medel för direkta kostnader som orsakats av att företaget i enlighet med detta kapitel har biträtt myndigheterna och lämnat uppgifter. Beslut om ersättningen fattas av den förvaltningsenhet som vidtagit åtgärden.

Omprövning av ett beslut om ersättning får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas

Betänkande FvUB 28/2017 rd

genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsdomstolen ska ge Kommunikationsverket tillfälle att bli hört.

Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

57 (56) §

Inverkan av lindrigare straffskala

De metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel kan användas oavsett att det straff som döms ut för brottet bestäms enligt en lindrigare straffskala med tillämpning av 6 kap. 8 § i strafflagen.

4 kap.

Hemliga tvångsmedel

58 (57) §

Användning av hemliga tvångsmedel

På användningen av hemliga tvångsmedel i en förundersökning som genomförs av Gränsbevakningsväsendet tillämpas 10 kap. i tvångsmedelslagen med de undantag som anges nedan.

Gränsbevakningsväsendet får inte använda täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor.

Gränsbevakningsväsendet har rätt att använda

1) teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning och förtäckt inhämtande av information endast vid utredning av grovt ordnande av olaglig inresa eller grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel,

2) teleövervakning endast vid utredning av grovt ordnande av olaglig inresa, grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel eller grov människohandel, av grovt häleri, yrkesmässigt häleri, grov förfalskning, grovt jaktbrott eller grovt döljande av olagligt byte,

3) teknisk spårning av en person endast vid utredning av grovt ordnande av olaglig inresa, grovt ordnande av olaglig inresa och till den anknuten människohandel eller grov människohandel eller av grovt jaktbrott.

Vid i 5 § avsedd annan förundersökning som görs av Gränsbevakningsväsendet får en gränsbevakningsman av de hemliga tvångsmedlen inte använda teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, förtäckt inhämtande av information, teknisk spårning av en person, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

59 (58) §

Beslut om förtäckt inhämtande av information vid förundersökning av brott

Beslut om förtäckt inhämtande av information för utredande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Beslutet om förtäckt inhämtande av information ska vara skriftligt. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerat,
- 2) den förvaltningsenhet som ska genomföra det förtäckta inhämtandet av information och den gränsbevakningsman som ansvarar för uppdraget,
- 3) det misstänkta brottet,
- 4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot,
- 5) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,
- 6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden,
- 7) eventuella begränsningar i och villkor för det förtäckta inhämtandet av information.

Om omständigheterna förändras ska beslutet vid behov ses över.

60 (59) §

Säkerheten för en gränsbevakningsman vid förtäckt inhämtande av information vid förundersökning av brott

En anhållningsberättigad tjänsteman får besluta att en gränsbevakningsman som genomför förtäckt inhämtande av information vid förundersökning av brott ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att gränsbevakningsmannens säkerhet ska kunna tryggas.

Avlyssningen och observationen får upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga gränsbevakningsmannens säkerhet. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för någon som har del i saken, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska i så fall utplånas när saken har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller avskrivits.

61 (60) §

Beslut om kontrollerade leveranser vid förundersökning av brott

Beslut om kontrollerade leveranser som utförs för utredande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

Beslut om kontrollerade leveranser får meddelas för högst en månad åt gången.

I beslutet om kontrollerade leveranser ska följande nämnas:

- 1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,
- 2) vem som är brottsmisstänkt,
- 3) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,

Betänkande FvUB 28/2017 rd

- 4) syftet med inhämtandet av information och genomförandeplanen,
- 5) den transport eller leverans av annat slag som är föremål för åtgärden,
- 6) beslutets giltighetstid,
- 7) eventuella begränsningar i och villkor för de kontrollerade leveranserna.

Bestämmelser om underrättelse om ett beslut enligt denna paragraf till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

62 (61) §

Tillsyn över hemligt inhämtande av information och hemliga tvångsmedel

Staben för Gränsbevakningsväsendet och de förvaltningsenheter som använder hemliga metoder för inhämtande av information ska övervaka i denna lag avsett inhämtande av information. Bestämmelser om tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel finns i 10 kap. 65 § i tvångsmedelslagen.

Gränsbevakningsväsendet ska årligen lämna inrikesministeriet en rapport om användningen och skyddandet av hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel och om övervakningen av dem vid Gränsbevakningsväsendet.

Bestämmelser om vilka berättelser om hemligt inhämtande av information och om hemliga tvångsmedel som ska avges till riksdagens justitieombudsman finns i polislagen (872/2011) och tvångsmedelslagen.

Närmare bestämmelser om ordnande av och tillsyn över användningen av i denna lag avsedda hemliga metoder för inhämtande av information samt om dokumentering av åtgärderna och om de redogörelser som ska lämnas för tillsynen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

63 (62) §

Brottsförebyggande åtgärder som sträcker sig till en främmande stats territorium

Gränsbevakningsväsendet har rätt att i syfte att utreda ett brott eller gripa en person som misstänks för ett brott fortsätta en observation, teknisk observation eller förföljelse som påbörjats i Finland in på en främmande stats territorium enligt vad som i Europeiska unionens lagstiftning eller i internationella avtal som är bindande för Finland föreskrivs om rätten att fortsätta en sådan åtgärd på en främmande stats territorium.

I uppdrag som avses i 1 mom. har en gränsbevakningsman sådana befogenheter som avses i denna lag enligt vad som närmare föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning eller internationella avtal som är bindande för Finland. På en gränsbevakningsmans skyldigheter och rättigheter då han eller hon utför uppdrag som avses i 1 mom. utanför finskt territorium tillämpas samma bestämmelser och föreskrifter som i fråga om tjänsteuppdrag som utförs i Finland. ~~Bestämmelser om förmåner som har samband med ställningen som tjänsteman finns i tjänstekollektivavtalen.~~

Betänkande FvUB 28/2017 rd

64 (63) §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om avspärningsband och andra markeringar som enligt tvångsmedelslagen kan användas för att märka ut en byggnad, ett rum eller ett område som Gränsbevakningsväsendet har stängt för att säkerställa utredningen av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka får vid behov utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

65 (64) §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gränsbevakningslagen (578/2005) 6 kap. och 82 § samt
ändras 1 § 2 mom., 9 och 10 §, 20 § 1 mom., 77 § 3 mom., 78 § 2 mom. och 84 §,
sådana de lyder, 1 § 2 mom. och 20 § 1 mom. i lag 478/2010, 9 § delvis ändrad i lag 875/2011,
10 § i lag 316/2016, 77 § 3 mom. i lag 425/2017 samt 78 § 2 mom. och 84 § i lag 749/2014, som
följer:

1 §

Tillämpningsområde

Lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) innehåller bestämmelser om ordnandet av gränsbevakningsväsendets förvaltning, utbildning och forskningsverksamhet samt om gränsbevakningsväsendets tjänster och om särskilda rättigheter och skyldigheter för gränsbevakningsväsendets tjänstemän. Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter och om rätten att erhålla och lämna ut uppgifter i gränsbevakningsväsendets verksamhet finns i denna lag, i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), i sjöräddningslagen

Betänkande FvUB 28/2017 rd

(1145/2001) samt annanstans i lag. Bestämmelser om gränsbevakningsväsendets uppgifter vid brottsbekämpning finns i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/). Bestämmelser om samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet finns också i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (687/2009).

— — — — —

9§

Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift

En gränsbevakningsman har rätt att avstå från en åtgärd, om slutförandet av den kunde medföra följder som är oskäligen med hänsyn till det resultat som eftersträvas.

Den som begärt en åtgärd av Gränsbevakningsväsendet och vars omedelbara rättigheter ären-
det gäller, har rätt att få veta grunden för att Gränsbevakningsväsendet avstår från åtgärden.

10§

Allmänna principer som ska iakttas i tulluppgifter, polisuppgifter och förundersökningsuppgifter

I polisuppgifter iakttas principerna i polislagen och i andra lagar som gäller polisens uppgifter. I tulluppgifter iakttas principerna i tullagen (304/2016) och lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) samt i andra lagar som gäller tullövervakning. I förundersökningsuppgifter iakttas principerna i förundersökningslagen (805/2011), tvångsmedelslagen (806/2011) och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet samt i andra lagar som gäller förundersökningsmyndighetens uppgifter.

20§

Upprätthållande av allmän ordning och säkerhet vid ett gränsövergångsställe

Gränsbevakningsväsendet kontrollerar förarens körskick och fordons trafikduglighet samt iakttagandet av vägtrafiklagen (267/1981) vid gränsövergångsställena. Gränsbevakningsväsendet ser även i övrigt till att allmän ordning och säkerhet upprätthålls vid gränsövergångsställena när polisen är förhindrad att göra det.

— — — — —

77§

Handräckning av gränsbevakningsväsendet.

Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. Beslut om assistans som ges utanför finskt territorium fattas av chefen för gränsbevakningsväsendet. Om det är fråga om assistans utanför finskt territorium som är särskilt betydande med tanke på den inre säkerheten, fattas beslutet av inrikesministeriet. Bestämmelser om besluts-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

fattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd finns dessutom i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

78 §

Handräckning till gränsbevakningsväsendet

Beslut om begäran om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget.

84 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser

1) om gripande av en person enligt 36 § 3 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66, 66 a och 69 § samt om protokoll som ska upprättas eller andra anteckningar som ska göras i samband med kroppsvisitation enligt 28 §,

2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap samt vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning,

3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag samt om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd.

Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser

1) om förfarandet vid förvaring av egendom som omhändertagits,

2) om förfarandet vid stoppande av fordon och användning av maktmedel,

3) om fasttagande, förvaring och avlivande av djur,

4) vid behov om förbudsskyltar och andra markeringar som kan användas för att märka ut sådana lokaler, områden och övningar som avses i 71 § och den gränsszon som avses i 7 kap.,

5) vid behov om tekniska förfaranden när det gäller säkerhetskontrollåtgärder vid gränsbevakningsväsendets objekt eller områden, och om det praktiska ordnandet av säkerhetskontroll,

6) vid behov om innehållet i en begäran om handräckning enligt 77 a §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 49 § i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (651/2005) och inrikesministeriets förordning om Gränsbevakningsväsendets avspärningsband och andra förbudsmarkeringar (609/2016) förblir i kraft.

3.

Lag

om ändring av lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) 17 och 25 d §, sådana de lyder, 17 § i lag 877/2011 och 25 d § i lag 1229/2013, samt
fogas till lagen nya 17 a–17 d § som följer:

17 §

Tystnadsplikt

Tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal får inte röja uppgifter som avslöjar identiteten hos en person som har lämnat information konfidentiellt, om röjandet av informationen kan äventyra den persons säkerhet som gett uppgifterna eller en närstående persons säkerhet. Tystnadsplikten gäller också när röjandet av uppgifterna om identiteten kan äventyra pågående eller framtida inhämtande av information.

Bestämmelser om tystnadsplikten för tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal finns förutom i denna lag även i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och annanstans i lag. Samma tystnadsplikt gäller för den som i arbetsavtalsförhållande till Gränsbevakningsväsendet eller på grundval av ett uppdragsavtal har fått kännedom om Gränsbevakningsväsendets sekretessbelagda uppgifter.

Tystnadsplikten gäller också efter det att uppdragsavtalet eller anställningsförhållandet hos Gränsbevakningsväsendet har upphört.

17 a §

Utlämnande av uppgifter trots tystnadsplikt

Tystnadsplikten för tjänstemän som hör till Gränsbevakningsväsendets personal och andra som avses i 17 § 2 mom. hindrar inte att information lämnas ut till myndigheter och sammanslutningar som sköter offentliga uppdrag och som på grund av sina lagstadgade uppgifter behöver information om omständigheter som annars är sekretessbelagda eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet för ett uppdrag. För utlämnande av information som behövs för att kontrollera tillförlitligheten hos en person som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt viktig uppgift gäller vad som särskilt föreskrivs i lag.

Tystnadsplikten enligt 17 § 2 mom. hindrar inte röjande av information som i enskilda fall av vägande skäl behövs för att förhindra en händelse som äventyrar liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att förhindra betydande skada på miljön eller betydande egendoms- eller förmögenhetsskada eller för att trygga statens säkerhet.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

17 b §

Tystnadsrätt

De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är inte skyldiga att röja information om identiteten hos en person av vilken de i sitt anställningsförhållande har fått konfidentiell information och inte heller om sekretessbelagda taktiska eller tekniska metoder.

Bestämmelser om skyldigheten att i vissa fall hemlighålla uppgifter och metoder som avses i 1 mom. finns i 17 § 1 mom. i denna lag och i 24 § 1 mom. 5 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

17 c §

Skyldighet att röja uppgifter under en rättegång

En domstol kan bestämma att information som avses i 17 § 1 mom. eller 17 b § 1 mom. ska röjas, om utelämnad information kan medföra en kränkning av en parts rätt att försvara sig på behörigt sätt eller på annat sätt bevaka sin rätt under rättegångens. För ett förordnande att röja information krävs dessutom att åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst sex år eller för försök eller medverkan till ett sådant brott. Domstolen får inte ens då bestämma att identiteten hos den person som lämnat ut information konfidentiellt ska avslöjas, om det är uppenbart att dennes eller för denne närstående personers säkerhet därmed allvarligt skulle äventyras.

17 d §

Skyldighet att röja uppgifter under en brottsutredning

De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är trots sin tystnadsplikt eller tystnadsrätt skyldiga att röja sådan information enligt 17 § 1 mom. och 17 b § 1 mom. som är nödvändig för bedömning av förutsättningarna för att inleda förundersökning, om det finns grundad anledning att anta att den som konfidentiellt lämnat uppgifter har gjort sig skyldig till brott genom att lämna uppgifterna.

De som hör till Gränsbevakningsväsendets personal är skyldiga att röja information som avses i 1 mom. också för utredningen i ett ärende där förundersökning har inletts, om det finns grundad anledning att misstänka att den som konfidentiellt lämnat uppgifter har gjort sig skyldig till brott genom att lämna uppgifterna.

Om en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal vägrar röja information enligt 1 eller 2 mom., kan domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman bestämma att informationen ska lämnas till den som framställt yrkandet, om det inte finns någon laglig grund för vägran. Domstolen kan likaså på yrkande av en målsägande bestämma att en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal ska lämna ut information om identiteten hos en person som konfidentiellt lämnat information till Gränsbevakningsväsendet, om det är nödvändigt för att säkerställa målsägandens åtalsrätt enligt 1 kap. 14 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Vid behandlingen av ett ärende som avses i detta moment iakttas bestämmelserna om vittnesförhör inför domstol i 7 kap. 9 § i förundersökningslagen.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

När domstolen överväger att ge ett förordnande som avses i 3 mom. ska den pröva om skyldigheten att röja information kan äventyra statens säkerhet, någons liv eller hälsa eller pågående inhämtande av information och hur motiverat det å andra sidan är att informationen röjs med beaktande av brottsmisstankens art och målsägandens rätt att på behörigt sätt bevaka sin rätt vid rättegång.

Ärenden som gäller skyldighet att röja information ska behandlas vid den tingsrätt där det lämpligen kan ske. Den som framställt begäran om röjande av informationen och den som vägrat röja den ska vara närvarande vid handläggningen. Vid handläggningen är tingsrätten domför även med ordföranden ensam.

25 d §

Studerandes tystnadsplikt och tystnadsrätt

Bestämmelserna i 17 och 17 a–17 d § tillämpas även när det gäller tystnadsplikt och tystnadsrätt för de studerande vid Gräns- och sjöbevakningsskolan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) 7 § 1 mom. **samt** det inledande stycket i 3 mom., **3 mom. 3 punkten**, 9 § 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom., 10 § 1 mom., 11 § 1 mom., 12 § 1 mom., 14 a §, det inledande stycket i 22 § 1 mom., det inledande stycket i 38 § 1 mom. och 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten **och 42 § 1 mom.**, av dem 7 § 1 mom., 11 § 1 mom. och 12 § 1 mom. sådana de lyder i lag 876/2011, det inledande stycket i 7 § 3 mom., **7 § 3 mom. 3 punkten** samt det inledande stycket i 38 § 1 mom. och 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten **och 42 § 1 mom.** sådana de lyder i lag 1182/2013 och 9 § 1 mom. och det inledande stycket i 3 mom. samt 10 § 1 mom. och 14 a § sådana de lyder i lag 1230/2013, **samt fogas till 7 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1182/2013, en ny 4 punkt**, som följer:

Betänkande FvUB 28/2017 rd

7§

Undersöknings- och handräckningsregistret

Undersöknings- och handräckningsregistret kan innehålla uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen (872/2011) som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) eller någon annanstans i lag.

I registret får även andra behövliga uppgifter som inhämtats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag registreras enligt följande:

3) uppgifter om observationer som gjorts av gränsbevakningsmän eller uppgifter som anmälts till gränsbevakningsväsendet i anslutning till händelser eller personer som utifrån omständigheterna eller en persons hotelser eller uppträdande i övrigt med fog kan bedömas ha samband med brottslig verksamhet (*observationsuppgifter*),

4) uppgifter om personer som är informationskällor enligt 36 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet samt om användning och övervakning av informationskällor (*uppgifter om informationskällor*). (Ny)

9§

Registret för övervakningsärenden

Registret för övervakningsärenden kan innehålla uppgifter som måste behandlas för att de åligganden som avses i 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen och som Gränsbevakningsväsendet har enligt vad som föreskrivs i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag ska kunna utföras.

I registret får även andra behövliga uppgifter som inhämtats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag registreras enligt följande:

10§

Användning av polisens personregister vid utförande av gränsbevakningsväsendets uppdrag

Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att i polisens personregister registrera information som inhämtats för utförande av de åligganden som föreskrivs för Gränsbevakningsväsen-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

dets i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag finns i 14 § 1 mom. 4 punkten i polisväsendets personuppgiftslag.

11 §

Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott

Gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott kan innehålla uppgifter som för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag har inhämtats genom kriminalunderrättelseverksamhet, observation eller iakttagelser som gäller personer som skäligen kan misstänkas göra eller ha gjort sig skyldiga till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och på vilket det kan följa fängelse, eller medverkar eller har medverkat till ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka och på vilket det kan följa fängelse i mer än sex månader, eller till straffbart bruk av narkotika.

12 §

Säkerhetsdataregistret

Säkerhetsdataregistret kan innehålla uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), nedan *lagen om sjöfartsskydd*.

14 a §

Behandling av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder

Bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga informationsinhämtningsmetoder finns i 48 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och bestämmelser om användning av överskottsinformation som erhållits med hemliga tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen finns i 56 § i det kapitlet.

Överskottsinformation enligt 1 mom. får registreras i personregister som avses i 7 och 11 §.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

22 §

Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller i någon annan lag har Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna rätt att för att utföra sina uppdrag och föra sina personregister ur vissa register få behövliga uppgifter enligt följande:

38 §

Utlämnande av uppgifter inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Om inte något annat föreskrivs eller följer av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland, får Gränsbevakningsväsendet trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter till polismyndigheter och sådana andra myndigheter i en medlemsstat i Europeiska unionen och i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har till uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga och utreda brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning, som följer:

1) uppgifter ur Gränsbevakningsväsendets personregister, vilket har inrättats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag, om uppgifterna är nödvändiga för utförande av dessa uppdrag,

2) uppgifter ur Gränsbevakningsväsendets personregister, vilket har inrättats för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 3 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller någon annanstans i lag, om uppgifterna är nödvändiga för utförande av det uppdrag för vilket de har samlats in och registrerats.

42 § (Ny)

Inskränkningar i rätten till insyn

Rätten till insyn gäller inte

- 1) uppgifterna i gränsbevakningsväsendets register över personer misstänkta för brott,
 - 2) uppgifterna i säkerhetsdataregistret,
 - 3) de observationsuppgifter som avses i 7 § 3 mom. 3 punkten,
 - 4) uppgifter om klassificering, övervakning, tillvägagångssätt eller informationskällor i fråga om en person eller en gärning som har registrerats i gränsbevakningsväsendets personregister eller uppgifter som används för sammanlänkning och teknisk undersökning av brott.
-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 5 och 10 kap. i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 5 kap. 2 § samt 10 kap. 1 § 1 mom., 39 § 4 mom., 47 § 2 mom., 48 §, 56 § 4 och 6 mom., 57 § och 65 § 1 mom., sådana de lyder, 5 kap. 2 § delvis ändrad i lag 667/2016 samt 10 kap. 1 § 1 mom., 39 § 4 mom., 47 § 2 mom. och 56 § 4 mom. i lag 628/2015, 48 § delvis ändrad i lag 628/2015, 56 § 6 mom. och 57 § i lag 641/2015 och 65 § 1 mom. i lag 862/2015, som följer:

5 kap.

Reseförbud

2 §

Innehållet i reseförbud

I ett beslut om reseförbud kan den som meddelats reseförbud åläggas att

- 1) inte lämna den ort eller det område som nämns i beslutet,
- 2) inte vistas eller röra sig på ett visst område som nämns i beslutet,
- 3) under vissa tider vara anträffbar i sin bostad eller på sin arbetsplats,
- 4) på bestämda tider anmäla sig hos polisen eller Gränsbevakningsväsendet,
- 5) vistas på en inrättning eller ett sjukhus där han eller hon är intagen eller tas in,
- 6) inte kontakta de personer som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten, eller
- 7) överlämna sitt pass och ett sådant identitetskort som godkänns som resedokument till polisen eller Gränsbevakningsväsendet.

I beslutet om reseförbud kan den som förbudet gäller dock ges tillstånd att lämna den ort eller det område som anges i beslutet för att sköta sitt arbete eller av någon annan jämförbar orsak.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

1 §

Tillämpningsområde

I samband med förundersökning får man i hemlighet för dem åtgärden riktas mot använda sig av teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, användning av informationskällor och kontrollerade leveranser. Bestämmelser om användningen av dessa metoder för att förhindra eller avslöja brott finns i polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).

39 § (Ny)

Användning av informationskällor och förutsättningar för styrd användning av informationskällor

Bestämmelser om registrering av uppgifter om informationskällor ~~och om betalning av arvode~~ finns i polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om betalning av arvode finns i polislagen och lagen om brottsbekämpning inom Tullen.

47 §

Skydd när hemliga tvångsmedel används

Polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet får använda falska, vilseledande eller förtäcka uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, när det är nödvändigt för att skydda sådan användning av hemliga tvångsmedel som redan genomförts, pågår eller kommer att genomföras.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

48 §

Beslut om skyddande

Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 47 § 2 mom. ska fattas av chefen för centralkriminalpolisen eller chefen för skyddspolisen. Om det är fråga om förhindrande av ett tullbrott som Tullen undersöker, ska beslutet fattas av Tullens brottsbekämpningschef. Om det är fråga om förhindrande av ett brott som det ankommer på Gränsbevakningsväsendet att undersöka, ska beslutet fattas av avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen för juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet.

En anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information eller en vid Gränsbevakningsväsendet för uppdraget särskilt förordnad anhållningsberättigad gränsbevakningsman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande av inhämtande av information.

Den myndighet som har fattat beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar ska föra en förteckning över anteckningarna och handlingarna, övervaka användningen av dem samt se till att anteckningarna rättas.

56 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för att förhindra brott, för att rikta in polisens, Tullens eller Gränsbevakningsväsendets verksamhet och som utredning som stöder det att någon är oskyldig.

Bestämmelser om hur överskottsinformation som fås med stöd av polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Tullen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet får användas för att utreda brott finns i 5 kap. 54 § i polislagen, 3 kap. 53 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och 48 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet.

57 §

Utplåning av information

Överskottsinformationen ska utplånas efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits. Informationen får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015) eller ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), om informationen gäller ett brott som avses i 56 § 1 eller 2 mom. i detta kapitel eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte ska utplånas ska bevaras i fem år efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits.

Basstationsuppgifter som avses i 10 § ska utplånas när målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller avskrivits.

Betänkande FvUB 28/2017 rd

65 §

Tillsyn över användningen av hemliga tvångsmedel

Användningen av hemliga tvångsmedel vid polisen ska övervakas av cheferna för de enheter som använder sådana tvångsmedel, samt dessutom av inrikesministeriet när det är fråga om skyddspolisen och av Polisstyrelsen när det är fråga om en enhet som är underställd Polisstyrelsen. Användningen av hemliga tvångsmedel inom Tullens brottbekämpning ska övervakas av Tullen och cheferna för de enheter som använder sådana tvångsmedel. Användningen av hemliga tvångsmedel inom Gränsbevakningsväsendet ska övervakas av staben för Gränsbevakningsväsendet och de förvaltningsenheter inom Gränsbevakningsväsendet som använder hemliga tvångsmedel.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 2 kap. 1 § och 11 kap. 8 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 2 kap. 1 § 2 mom. och 11 kap. 8 §, sådana de lyder i lag 629/2015, som följer:

2 kap.

Vilka som deltar i förundersökning

1 §

Myndigheterna vid förundersökning

— — — — —

Förundersökningsmyndigheter är förutom polisen även gränsbevaknings-, tull- och militärmyndigheterna. Bestämmelser om deras förundersökningsbefogenheter finns i lagen om brotts-

Betänkande FvUB 28/2017 rd

bekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/), lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014).

— — — — —

11 kap.

Särskilda bestämmelser

8 §

Rätt att få information från myndigheter, privata sammanslutningar och fysiska personer

Bestämmelser om rätten att få information som behövs för utredning av brott från myndigheter, privata sammanslutningar och fysiska personer finns i 4 kap. 2 och 3 § i polislagen, 2 kap. 14 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och 17 och 18 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005).

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 14 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 1181/2013, som följer:

Betänkande FvUB 28/2017 rd

14§

Uppgifter som andra myndigheter lämnar ut till polisen genom registrering vid direkt anslutning eller för registrering som en datamängd

Enligt avtal med den registeransvarige kan uppgifter lämnas till polisens personregister genom direkt anslutning eller för registrering som en datamängd enligt följande:

4) av Gränsbevakningsväsendet i 2 § avsedda uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) eller någon annanstans i lag, samt i 3 § i denna lag avsedda uppgifter som ska behandlas för utförande av de åligganden enligt 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet i gränsbevakningslagen eller någon annanstans i lag,

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet (687/2009) lagens rubrik, 1 § 1 mom., mellanrubriken före 2 § samt 4 § 4 mom., sådana de lyder i lag 627/2015, samt
fogas till 7 § ett nytt 4 mom. som följer:

Lag

om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet

Betänkande FvUB 28/2017 rd

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (*PTG-myndigheterna*) och genomförandet av gemensamma riktlinjer för PTG-myndigheternas verksamhet så att PTG-myndigheternas lagstadgade uppgifter och enskilda åtgärder när det gäller förebyggande, avslöjande och utredning av brott (*brotsbekämpning*), övervakning samt internationellt samarbete i anslutning till dessa utförs på ett ändamålsenligt, effektivt och ekonomiskt sätt.

Brotsbekämpningssamarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet

4 §

Förfarande vid internationella kontrollerade leveranser

Bestämmelser om kontrollerade leveranser och förutsättningarna för sådana leveranser finns i 10 kap. 41 § i tvångsmedelslagen (806/2011), 5 kap. 43 § i polislagen (872/2011), 37 § i lagen om brotsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) och 3 kap. 42 § i lagen om brotsbekämpning inom Tullen (623/2015) och bestämmelser om beslutsfattandet vid kontrollerade leveranser som utförs av polisen, Gränsbevakningsväsendet eller Tullen finns i 10 kap. 42 § i tvångsmedelslagen, 5 kap. 44 § i polislagen, 38 § i lagen om brotsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och 3 kap. 43 § i lagen om brotsbekämpning inom Tullen.

7 §

PTG-spanings- och undersökningsgrupper

En gränsbevakningsman har i en spanings- och undersökningsgrupp rätt att behandla information som har skaffats med en sådan metod som inte står till förfogande för en gränsbevakningsman.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 2 kap. 1 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) 2 kap. 1 § som följer:

2 kap.

Tullens befogenheter vid tullbrottsbekämpning

1 §

Förundersökning av tullbrott

Förundersökning av tullbrottmål görs av Tullen. Förundersökning kan också göras av polisen i det fall att den har fått vetskap om ett tullbrott och nämnda myndigheter inte kommer överens om något annat. Bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att göra förundersökning av tullbrottmål finns i 3, 5 och 8 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) 5 §, 12 § 2 mom. 3 punkten och 16 § 4 mom., sådana de lyder, 5 § delvis ändrad i lag 1159/2013, 12 § 2 mom. 3 punkten i lag 633/2015 och 16 § 4 mom. i lag 1159/2013, som följer:

Betänkande FvUB 28/2017 rd

5§

Tidpunkten för när de grundläggande uppgifterna om en rättegång blir offentliga

De i 4 § avsedda grundläggande uppgifterna om en rättegång blir genast offentliga, om inte något annat följer av 2 mom.

I ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011), 5 kap. i polislagen (872/2011), 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) och 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden, blir de grundläggande uppgifterna offentliga först när den som misstänks för brott eller är föremål för metoden senast ska underrättas om att metoden använts. Om personen i fråga underrättas om användningen av metoden senare därför att hans eller hennes identitet inte har varit känd, blir de grundläggande uppgifterna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får besluta att de grundläggande uppgifterna ska bli offentliga tidigare.

12§

En parts rätt att ta del av en handling

En parts rätt enligt 1 mom. gäller inte

3) ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen eller 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden, eller

16§

Offentligheten i tvångsmedelsärenden

Ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen eller 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och i vilket den som är föremål för metoden för inhämtande av information inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet på metoden, handläggs och avgörandet avkunnas utan att allmänheten är närvarande. Den rättegångshandling som innehåller avgörandet samt övriga rättegångshandlingar i ärendet blir offentliga när den som misstänks för brott eller är föremål för metoden för inhämtande av information senast ska underrättas om att metoden använts. Om personen i fråga underrättas om användningen av metoden senare när hans eller hennes identitet är utredd, blir rättegångshandlingarna offentliga

Betänkande FvUB 28/2017 rd

när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får av särskilda skäl besluta att en rättegångshandling ska bli offentlig tidigare.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 322 § i informationssamhällsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i informationssamhällsbalken (917/2014) 322 § som följer:

322 §

Vissa andra myndigheters rätt att få information

Bestämmelser om myndigheters rätt att få förmedlingsuppgifter för att förebygga, avslöja och utreda brott finns i polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/), lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (639/2015) och tvångsmedelslagen.

Endast de myndigheter som enligt lag har rätt att få uppgifter som ska lagras enligt 157 § kan få sådana uppgifter från de lagringsskyldiga företagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 35 § i territorialövervakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i territorialövervakningslagen (755/2000) 35 § 2 mom., sådant det lyder i lag 589/2005,
som följer:

35 §

Undersökning av territorieförseelse och territoriekränkning

Förundersökningen av territorieförseelser och territoriekränkningar utförs av polisen eller Gränsbevakningsväsendet. Bestämmelser om förundersökning som utförs av Gränsbevakningsväsendet finns i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag

om ändring av 114 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014)
114 § 1 mom. 2 punkten som följer:

Betänkande FvUB 28/2017 rd

114 §

Utlämnande av uppgifter till andra myndigheter

Trots sekretessbestämmelserna får huvudstaben lämna ut information ur informationssystemet för militärrättsvården och säkerhetsdataregistret till följande myndigheter, om informationen behövs i följande uppgifter:

2) till Gränsbevakningsväsendet för uppgifter enligt territorialövervakningslagen (755/2000) och för förebyggande, avslöjande och utredning av samt överlämnande till åtalsprövning av brott enligt lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (/) och för övervakning av personers in- och utresa och för utförande av den gränskontroll som hör till övervakningen,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 11.12.2017

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Mika Kari sd (delvis)
medlem Elsi Katainen cent
medlem Kari Kulmala blå
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Olli-Poika Parviainen gröna
medlem Juha Pylväs cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Wille Rydman saml
medlem Joona Räsänen sd
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Matti Semi vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.